

Rolf Reidar Østby Sundberg

Å sveve blant fugler

En kvalitativ studie av skihopperens identitet

Masteroppgave i idrettsvitenskap

Trondheim, desember 2010

Å sveve blant fugler

En kvalitativ studie av skihopperens identitet

Masteroppgave Høsten 2010

Idrettsvitenskap, NTNU

Av

Rolf Reidar Østby Sundberg

Forord

Skihopperen er en majestetisk fugl. Skiene blir ført ut som vinger. Hører at luften synger. Glir på tonene nedover. En fugl med oversikt og eleganse. En fugl som vil dale sakte og lande langt nede på sletta. Så stille. Så tøff.

I denne oppgaven har jeg sett på hvordan hopperen opplever sin identitet som hopper. En stor takk til hopperne og trenerne som har gitt meg innsikt i hvordan det er å være hopper.

Takk til min veileder for å være en god støttespiller. Og takk til familien som har kommet med oppmuntrende ord.

	Side
Innholdsfortegnelse.....	7
Sammendrag.....	9
1. Innledning.....	11
1.1 Tema og bakgrunn.....	11
1.2 Identitet, objektivisering og kroppsbilde.....	13
1.3 Skihopperen og skihopping.....	13
2. Problemstilling.....	16
3. Teori.....	16
3.1 Subjekt og identitet.....	17
3.2 Identitet som et skuespill.....	22
3.3 Påvirkning fra omgivelsene.....	25
4. Metode.....	29
4.1 Utvalget.....	30
4.2 Intervjuguiden.....	32
4.3 Intervju og etikk.....	32
4.4 Om intervjuene.....	34
5. Analyse.....	38
5.1 Skihopperens identitet.....	40
5.2 Skihopperens optimale kropp.....	52
5.3 Påvirkning fra omgivelsene.....	55

Sammendrag

Skihopperen glir alene som en ørn gjennom luften. Men skihopperne ønsker også å bli best mulig, både i egne og i de skuelystnes øyne.

Kjennetegn på en skihoppers identitet tok utgangspunkt i persepsjon av kroppen og tanker om skihopperen som person. Det kommer frem at det ikke bare er det ytre, gjennom persepsjon fra andre som bestemmer hvem vi er. Vi er også dem vi er gjennom våre egne tanker.

Erving Goffmans(1992) teori om vårt rollespill til daglig og Bordieus teori om kropp som identitetsmarkør ble brukt som hjelpemiddel. Dette for å få frem den identiteten skihopperen framfører. Det ble blant annet sett på skihopperens opptreden som skuespiller, for å danne et bedre bilde av identiteten gjennom skihopperens uttrykk og fasade.

Gjennom intervjuer ble fire informanter intervjuet for å undersøke hva som kjennetegner skihopperens identitet. To aktive utøvere på høyt (landslag) nivå og to trenere deltok i undersøkelsen. Trenerne hadde drevet aktivt med skihopping. Alle informantene var enige i at skihopperen var veldig lik toppidrettsutøveridentiteten og ser ut som om den er delaktig i et sosialt miljø som bekrefter denne identiteten(Augestad og Bergsgard, 2007). Skihopperen nærmer seg veldig å være en idrettsutøver 24 timer i døgnet, på grunn av en økende profesjonalisering. Dette gir et økende fokus på å være utøver hjemme og på trening. Også et økt fokus på utøvere som personer i media kan være et tegn på at backstage er blitt en ny scene. Å opprettholde sin identitet, fasade og å gi riktige uttrykk er blitt viktigere enn før.

For å oppnå den optimale flukt i bakken må skihopperen jobbe hardt og målbevist. En lett kropp med god spenst er en forutsetning for å oppnå de aller beste hoppene.

1. Innledning

Skihopperen driver en individuell idrett, med publikum og dommere som vurderer prestasjon. Hva tenker hopperne om seg selv i et slikt idrettslig skuespill?

1.1 Tema og bakgrunn

Utøveridentitet kan bli definert som den graden et individ identifiserer seg med utøverrollen (Brewer, Raalte & Linder, 1993). Men en utøver er ikke bare en utøver. Man må også ta hensyn til idrettens egenart som utøveren deltar i, de individuelle trekkene til personen og miljøet utøveren lever i og er en del av. Harald Eias serie "Hjernevask" på NRK tok opp spørsmålet om vi er født sånn eller om vi blir sånn. De sosiale konstruerte strukturene er mulige innvirkninger på dannelsen av det man kaller identitet. Noe av oss selv er der fra fødselen, men noe kan også komme utenfra fra samfunnet. Skihopperen er ikke født som en flyger, men blir formet til det. Påvirkning i form av press og objektivisering kan være faktorer utenfra som setter spor i identiteten.

Selve idrettens egenart er også en påvirkningsfaktor, med sitt eget miljø som kan sette spor etter seg. Idrettsutøvere opplever blant annet krav til kroppslige prestasjoner og et press fra samfunnet eller idrettsmiljø om å besitte en viss kroppsform. Jakten på å vinne, jakten på rekorder og jakten på å bli best ser ut til å påvirke idretten. En objektivisering av utøverne mot et optimalt kroppsbilde kan bli for mye å takle for enkelte. Utøverne blir konstant målt gjennom utseende og prestasjoner og har kanskje mer press på seg enn i samfunnet generelt.

For at utøverne skal bli den beste, er treneren et viktig hjelpemiddel som kan være en del av presset. Forskning tyder på at ikke all veiledning rettet mot det å bli best faktisk er det beste for enkelte utøvere. Utøvere møter ikke bare det typiske sosiale presset for å være tynn som den vestlige kulturen er eksponert for, men de er også innlemmet i en sosial kontekst som fokuserer på kroppsform i tilknytning til prestasjon. Arbeidet med prestasjonsforbedring kan være en bidragsyter til dannelsen av en idrettsidentitet. Et hjelpemiddel mange bruker for å oppnå dette er treningsdagboka. Treningsdagboka kan være et godt verktøy for innlæring av en toppidrettsutøvers identitet. Gjennom å skrive sin egen, studie av andres og sammenligning kan man lære av fortiden og hverandre (Augestad og Bergsgard, 2007).

Hva er en eller hvordan er en toppidrettsidentitet? I følge NIF (Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komite) og Olympiatoppen blir toppidrett definert som ”trenings- og forberedelsesarbeid på linje med de beste i verden, avhengig av den enkelte idretts egenart og utbredelse. Arbeidet fører til jevnlig prestasjoner på internasjonalt toppnivå” (Augestad og Bergsgard, 2007:16-17). Toppidrettsidentiteten blir da en person som driver med trenings- eller forberedelsesarbeid på linje med de beste i verden og som presterer på et høyt nivå, som også kan bli kalt en 24-timersutøver. Men en toppidrettsidentitet er også gitt av den enkelte idretts egenart. Dette betyr at man kan telle like mange toppidrettsidentiteter som det er idrettsgrener. Tallet på identiteter stiger hvis man i tillegg skal legge til idrettsutøvere på nasjonalt og regionalt nivå. Idretten er påvirket av omgivelsene noe som utøverne også er. Idretten har blitt en del av en global markedsøkonomi. Utøvere som en representant for et merke eller vare er blitt vanligere blant de beste (Cashmore & Parker, 2003; von der Lippe, 2002; Wong, 2002). Det kan godt hende at utøvere på et lavere nivå også er representanter, men kanskje ikke like godt og tydelig.

”Athlete identity measure scale (ALMS)” (Horton & Mack, 2000; Martin, Eklund & Mushett, 1997) har blitt brukt for å måle nivået av idrettsutøveridentiteten. Dette gir et mål på hvor godt utøverne forbinder seg med rollen de spiller som idrettsutøvere. Mindre arbeid har blitt gjort for å kartlegge hvordan en spesifikk idrettsutøvers identitet er og hvordan den er bundet til en idretts egenart i form av kvalitative undersøkelser. Toppidrettens formel av Augestad og Bergsgard (2007) gir blant annet en grundigere beskrivelse av toppidrettsutøveren og langrennsløperen. Skihopperen diskuteres også i forbindelse med fokus på kropp, kosthold og toppidrett. Også Skaardal (2006) gir en beskrivelse av utøvere. Identiteten og rollen til jenter som drev aktivt med dans ble undersøkt i sammenheng med prestasjon og kroppsidealer. Lite forskning beskriver skihoppere eller andre idrettsutøveres spesifikke identiteter og roller som utøvere på den måten jeg tar utgangspunkt i. Ser man utenfor forskningen finnes det blant annet flere biografier om idrettsutøvere og deres liv som utøvere som kan gi nyttig kunnskap om idrettsutøvere.

Skihopping er en diskutert idrett hvor det har vært mye fokus på helsen til utøverne. Denne undersøkelsen skal ikke handle om helse, men om hvordan en skihoppers identitet og kroppsbilde er. Enkelte eksempler med helse kan bli nevnt. En vinkling vekk fra helseperspektivet kan skape en bedre forståelse, ut fra synspunkter om den egenarten av fysisk utfoldelse som informantene er delaktige i. I tillegg kan det være interessant å kunne få høre fra miljøet selv hva de synes kjennetegner en skihopper.

1.2 Identitet, objektivisering og kroppsbilde

Press og objektivisering i idretten kan være med på å bidra til dannelse av identiteter. Blant annet viser flere studier til press og objektivisering mot en uopnåelig identitet som kan bli patologisk for enkelte. Her er det snakk om press fra andre mennesker i form av prestasjon, kroppsforn og objektivisering. Dette blir gitt gjennom forbilder og rollemodeller gitt av andre, rettet mot utøverne. Forskning viser en tendens til at prevalensen av spiseforstyrrelser er høyere blant idrettsutøvere enn blant en normal populasjon (Borgen og Torstveit, 2004). Det kan være at det er et mye større press på utøverne i forhold til krav til kropp og prestasjoner som retter seg mot en "riktig" identitet.

Press og objektivisering kan føre til missnøye med identiteten. Kritikken og det presset utøvere får rettet mot seg tyder på at det er spesifikke syn innen for idretten for visse typer kroppsbilder. Dette er en objektivisering som ikke bare finnes i idretten men også fra samfunnet. Frew og McGillivray (2005) kritiserte i sin undersøkelse produksjonen av kroppsbilder og konsum tilknyttet til kroppens symbolisme og kapital. De skriver at selv om den vestlige verden har et fedmeproblem vedlikeholdes en paradoksal fasinasjon for et estetisk kroppsbilde.

Kritiske kommentarer om kroppsforn og vekt kommer av objektivisering av utøvere og en del av idrettskulturen for å kunne skape prestasjoner som overgår andre. Elisabeth Skaardal (2006) peker gjennom sin oppgave på at den kroppslige misnøyen er høy. Spesielt gjennom dans som informantene utøvde. Ved at de misslykkes, ikke oppnår egne mål eller klarer å mestre dansen på samme nivå som andre, kunne man se en sterk tendens til innvirkning på kroppsbildet. Identiteten som danser har en tendens til å sette høye krav og kanskje for høye ved at de sammenligner deg selv med de beste innenfor idretten. Sammenligning med et uopnåelig ideal i form av egne tanker eller press fra andre er noe som går igjen. Man har strukturer som sier hvordan en identitet skal se ut, men som ikke tar hensyn til at vi er forskjellige bygd eller har forskjellige behov.

1.2 Skihopperen og skihopping

For å forstå de menneskelige fuglene bedre, må jeg se nærmere på skihopperen sin identitet. Skihopping er en tradisjonsrik idrett i Norge. Idretten har vært en del av vinterdisiplinene i OL siden begynnelsen av de første vinterlekene i Chamonix i 1924. Disiplinen setter høye

krav til utøverne gjennom evnen til å gjennomføre et feilfritt og stilrent skihopp. Den krever teknikk, balanse, spenst og eksplosivitet. Hvordan man skal gjennomføre flyfasen, avsatsen og stabiliseringsfasen er blant de tingene som gjør skihoppig vanskelig.

Skal man undersøke skihopperen og hvilke skjulte strukturer som ligger bak, bør man se på skihopperen i sammenheng med den idretten som blir utøvd. Et bedre bilde av skihopperens rammer kan være med på å danne et bedre syn på skihopperen som identitet.

De beste norske skihopperne tidlig og mot midten av 1900-tallet var atletiske og svært allsidige. Dette kjennetegnet blant annet kongsberghopperne med brødrene Ruud (Andersen, 2001). Skihopperne hadde som regel drevet allsidig med sport fra de var små gutter og vokste opp i et veldig aktivt miljø med mange konkurranser, som de selv arrangerte eller hvor de reiste for å delta.

Skihopp består både av mannlige og kvinnelige hoppere. Men under de Olympiske leker er det bare menn som konkurrerer. Av norske idrettsutøvere påpekte Sundgot-Borgen at antigravitasjonsidretter hadde størst prevalens av spiseforstyrrelser eller en forstyrret spiseadferd blant menn. Hun fant ut at sjansen for prevalens blant utøvere er større i idretter som kan være tjent med en lettere kropp (Borgen, Torstveit, 2004).

I det siste har flere tilfeller av anorexia nervosa kommet frem (Müller, 2009). Dette kan være fordi flyfasen er spesielt avhengig av høy aerodynamikk og lav kroppsmasse. Kroppsmassen påvirker blant annet skihoppets lengde, dette vil si at en lettere utøver vil ha fordel av å fly lengre etter satsen enn en som er tyngre. Skihopping har utviklet seg veldig mye de siste 20 årene, både innen utstyr og teknikk. Forskning har ført til en dypere forståelse for idretten og en base for diskusjon om treningsmetoder, strategier og prestasjon.

Hvordan en skihopper skal se ut kroppsmessig kan være i kontrast til hvordan samfunnet sitt ideal på en kropp er. Idealet er en tynn kropp som har lettere for å sveve enn en tyngre. Idealet for hvordan kroppen til en skihopper skal se ut har også forandret seg gjennom årene.

Hoppporten har selv tatt problematikken med et usunt kroppsbilde ved hornene og innført restriksjoner. Disse skal følges av utøverne og har blitt tatt vel i mot. Hvordan disse restriksjonene har innvirkning på idretten og dens kroppssyn har jeg ikke funnet noe svar eller indikasjoner på i andre artikler eller søk.

Skihopping som egenart er unik i forhold til andre idretter som ikke inneholder å gjøre et skihopp. Tolkningen av informantenes egen idrett skapte en god innledende samtale for

intervjuene. Alle som ble intervjuet var enige om at skihopping er en toppidrett eller veldig nært en toppidrett. Dette kan settes i sammenheng med hvilket nivå de informantene var delaktige på. For øvrig hadde alle en litt forskjellig tolkning av hva skihopping var for noe. En av informantene svarte

”I all hovedsak så handler det om å hoppe langt på ski, for å oppnå det kreves det visse ting. Som bevegelse, spenst..en hvis koordinasjon og følelse med det å fly og sånne ting. Det er vel det viktigste for..sånn hvis du ser utenfra og ser på hva som kreves.”

En annen svarte

”Skisportens formel 1.”

Utøverne var opptatt av å fortelle hvor unik idretten var i forhold til trenerne som var mer objektive og beskrev skihopping som idrett. En av trenerne svarte

”Ekstremt teknisk..utfordrende idrett. Ikke veldig teknisk i forhold til det momentet som skal gjennomføres, men det momentet er i utgangspunktet det vi er ute etter er det som skjer på hoppkanten stort sett da, som er det viktigste.”

Skihopping ble også beskrevet som

”En litt annen type toppidrett på mange måter enn vanlig langrenn og sånne ting da, for det er jo mye action på mange måter. Veldig tøff sport på en måte.”

Denne beskrivelsen viser tydelig at informanten ser på skihopping som noe unikt og mer interessant enn andre, noe som kan være viktig for interessen og viljen bak deres aktivitet. Flere av informantene hadde den samme forståelsen og beskrev skihopping som noe unik, men de kom de også med enklere beskrivelser slik som

”Handler om å fly lengst på ski. Enkelt og greit.”

2. Problemstilling

Utgangspunktet for undersøkelsen er å se på skihopperens identitet. Jeg skal prøve å få en dypere innsikt i to skihoppere og to treneres kunnskaper og erfaringer om skihopperen for å se hvordan de tolker skihopperen.

Problemstilling:

Hvordan oppfattes skihopperen sin identitet?

Hva som kjennetegner skihopperen skal sees i sammenheng med identitet, hvor kroppsbilde er delaktig. Identitet defineres i sammenheng med det som kjennetegner en person, dvs. rollen skihopper og kroppsbilde som ”personenes oppfattelse, tanker og følelser om hans eller hennes kropp” (Grogan 1999:1) gjennom rollen som skihopper. Kroppsbilde blir brukt i tillegg til identitet ved at det kan være en identitetsskaper, markør og et bilde på hvordan identiteten er. Rollen som utøverne utøver representerer en skihoppers identitet gjennom vårt rollespill til daglig.

3. Teori

Kapittel 3 handler om teoretiske perspektiver på skapelse og hva identitet og kroppsbilde er. Den starter med utgangspunktet i tidligere tanker om temaet gjennom Platon, Descartes, Kant og videre gjennom teoretikere som blant annet Freud, Foucault, Bourdieu og Goffman. Kapitlet tar også for seg hvordan dagens idrett med objektivisering og sosialt press kan være med på å påvirke utøvere og dannelse av identitet.

Arbeidet med oppgaven og prosessen med intervjuene tar del i kapittel 4. Der er det fokus på min rolle som forsker. Både i forbindelse med arbeidet, skihoppernes roller som informanter og trenerne som informanter.

Kapittel 5 tar for seg analysen av intervjuene hvor Goffman er brukt som et hjelpemiddel.

Kapittel 6 består av sammendrag av undersøkelsen. Til slutt kan man finne intervjuguiden og et informasjonsark i forbindelse med intervjuet som vedlegg.

3.1 Subjekt og identitet

Identitet og kroppsbilde har utspring i diskusjonen om subjektet som inneholder begge begrepene. For en bedre forståelse av hva identitet og kroppsbilde er skal jeg ta for meg filosofer fra dualismens opprinnelse frem til mer moderne teorier.

Descartes brøt med tidligere filosofi ved at han mente at det å ha sjel er det samme som å tenke. Dette ble en sterk bidragsyter til senere diskusjon om subjekt og identitet. Descartes mener at menneskets sjel er dets bevissthet. Videre mener han at det bare er to måter som noe kan eksistere som noe selvstendig og være en egen substans på. De to grunnleggende substansene han tar utgangspunkt i, er *res cogitans* den tenkende substans og *res extensa* som noe legemlig (Tollefsen mf., 2002). Hos Platon er det dermed et sterkere skille mellom det kroppslige og tanken. Men også til ham er det en forbindelse mellom tanken og den materielle virkeligheten, ved at begge har sitt opphav og sin begrunnelse i ideen. Dette vil si at vi som subjekt med identitet er konstruerte vesener i vår egen forstand sett i andres og egne øyne. Vi er konstruert av tanken, den materielle virkelighet eller begge to sammen. I diskusjonen om hva som er subjekt og identitet, kan man spørre hva som er virkelig. Descartes mener at sansene gir oss ingen konkret innsikt i virkeligheten. Hva som blir sanset er en annen form eller størrelse, oppfattelse av smak, lukt og farge, om noe er mykt, hardt, varmt eller kaldt (Tollefsen mf., 2002). Dette er i stadig forandring og tilfeldig som avhenger helt av personen som sanser. Alt annet vi sier om virkeligheten skyldes subjektiv oppfattelse, men blir erkjent med fornuften og tankene. Descartes tankegang har satt sitt preg på den moderne tids tenkning hvordan vi oppfatter oss selv som mennesker og vår omgang med vår virkelighet.

Foucault snakker for det meste ikke om det individuelle subjektet, men om sosiale funksjoner og roller innenfor forhold. Ved snakk om subjektene er det "alle mot alle". Det er ingen som er opp mot hverandre. Det er bestandig noe i oss alle som kjemper mot noe annet. Foucault ser ut til å ha tankene sine i utgangspunkt fra en økende produksjon av indre tanker fra Descartes. Descartes fokuserte mer på sansene enn på læring og generell erfaring. Han mente at sansene gav basis for det meste av menneskelig tro (Stroizer, 2002). Indre representasjon utgjør kunnskap for Descartes.

"I am certain that I can have no knowledge of what is outside me except by means of the ideas I have within me" (Descartes i Stroizer, 2002:213)

Den indre prosessen av tanker brukes til å konstruere den ytre verden. Men dette kan gi et unøyaktig bilde likevel. Platon sa at hvis man har et bilde i hodet av et esel og tror at det er en hest, blir det veldig feil den dagen man skal kjøpe en hest (Ingvaldsen, 1990). Hva som er sikker viten, hva som oppleves som viten i en Platonsk hule kan være vanskelig. Selv om det å bestemme hva som er viten om identitet og kroppsbilde er vanskelig må man stole på menneskers refleksive tanker om erfaringer gjennom deres svar. For hvem andre enn skihoppere selv og de som lærer bort hva som må til får å bli en god skihopper er det som vet hvilken identitet en skihopper har og hvilke tanker om identitet det finnes innenfor dette miljøet. Noe av den mest kjente tankegangen til Descartes er den selvrefleksive oppdagelsen av det essensielle indre selvet, at det eksisterer. Det er en form for substans og et tenkende vesen ved "jeg er hva jeg er" (Stroizer, 2002).

Å være et subjekt eller å ha en identitet har mange fellestrekk. Hvordan kan man forklare forskjellen? En dypere granskning av selvet, med kjennetegn blir betegnet mer som identitet enn subjekt. Dette er en mer felles beskrivelse på personen i helhet både *res cogitans* den tenkende substans og *res extensa* som noe legemlig. Konstruksjonen av subjekt og identitet har en felles utgangsplassform og bør likevel sees i sammenheng ettersom identitet har utspring av diskusjonen av subjektet.

Kant har en litt annen vinkling enn Descartes. Descartes går fra subjektiv til objektiv, mens Kant går fra objektiv til subjektiv. Kant har tendenser til å fokusere mer på utseende enn ting i seg selv, som vel på utformingen av viljen gjennom praktisk fornuft istedenfor på handling. Dette kan sammenlignes med Bourdieus bruk av kroppen som identitetskaper. Subjektet til Kant er allerede et subjekt av kunnskap som det er objekt. "Vi kjenner vårt eget subjekt bare som utseende og ikke hvordan det er i seg selv" (Kant, 1929 i Stroizer, 2002:242-243).

Hvordan blir utøveren, treningskammeraten eller vennen oppfattet gjennom den sosiale konstruerte kroppen og identiteten. Schilling(2006) skriver at man kan oppfatte andre og deres miljø gjennom kroppen. Den moderne populærkulturen gir en sterk individualisering av kroppen. Flere og flere er bekymret for helsen, fasongen, utseendet og hvordan kroppen gir uttrykk for en identitet (Shilling, 2006). For å forstå denne interessen må man forstå vilkårene som har skapt denne konteksten. Giddens (2006) har brukt rasjonalisering av samfunnet som en forklaring. Individualisering, kroppen som en del av forbrukerkultur og bærer av symbolsk verdi er noe den moderne kulturen har gitt oss. Dette kan være en virkning av industrialisering og teknologisk fremgang som har gitt oss bedre kontroll over livet. Men selv om vi har fått

bedre kontroll har vi kanskje blitt mer i tvil om hvordan vi skal være og ikke klart å dyrke frem de verdiene som skal lede livene våre.

På det individuelle plan har Freud en egen naturalistisk forklaring på dannelse av subjekt og en identitet av begjær eller ønske. Han forklarer dannelsen gjennom sønner som dreper og konsumerer kroppen til faren. De innlemmer det, produserer identitet og likhet mellom hverandre. Men hendelsen skaper en forskjell for den av de brødrene med mest makt blir etter drapet på faren fremstilt som en ny far, bevart men på et forskjellig og høyere nivå. Alt dette skjer innenfor "familien" eller den sosiale gruppen (Stroizer, 2002). Utenfor har ikke faren noen identitet. Hvis man skal overføre dette til idretten, kan en mulig sammenligning være at faren er den beste eller mest innflytelsesrike utøveren. Den broren med mest makt, er en av hopperne som tar over som et forbilde. Dette skjer når faren legger opp eller av andre grunner ikke er så framgangrik. Den neste faren blir derfor bygget på den forrige i tillegg til ny kunnskap. Faren er en konstruksjon av brødrenes bilde av seg selv, i sameksistens med deres begjær eller samvittighet av forskjell mellom dem selv og den eksisterende faren (Stroizer, 2002). Subjektet blir som en representant for forandring og har blitt viktigere ettersom det har blitt absorbert inn i kunnskap og makt.

Identitet i dag

Å være idrettutøver i dag i enkelte idretter, krever at man er en del av et kroppsprosjekt. Kroppsprosjekter i idretten kan sammenlignes med kroppsprosjekter ellers i samfunnet. Disse er med på å skape en persons identitet. I idretten er dette vinneren som kan formes gjennom de resursene kroppen har og overføres til symbolsk verdi gjennom hardt arbeid (Shilling, 2006). Å forandre på kroppens form eller størrelse kan involvere risiko, fordi det er en krevende prosess. Spiseforstyrrelser og overtrening er tegn på dette. De kan sees på som eksempler av begrensningene til mennesket. Vi er ikke uovervinnelige og har heller ikke et uendelig potensial.

Identitet sies å være en link mellom sosial konstruksjon, individuelle tanker og handlinger. Identitetsteori forklarer sosial oppførsel i term av et gjensidig forhold mellom selvet og samfunnet. Dette kan assosieres med symbolsk interaksjonisme, ved at samfunnet har en effekt på sosiale handlinger gjennom påvirkning på selvet. Som ren refleksjon av samfunnet blir selvet sett på som besitter av flere ansikter, gjennom organiserte konstruksjoner.

Identitetsteoretikere refererer disse forskjellige komponentene av selvet som identiteter, eller mer presist som et bilde på rolle modeller/identiteter (Hogg, 1995).

Uttrykket identitetsteori brukes bredere i dag enn det opprinnelige for å relatere til annet teoretisk arbeid som erkjenner sammenheng mellom et "selv" med flere ansikter og bredere sosiale konstruksjoner. Det generelle perspektivet til identitetsteori danner grunnlag for en større base av mikrososiologisk litteratur som handler om å forutse rolle relatert oppførsel.

Selvet har flere ansikter ved at det inntar rollen til andre gjennom sin interaksjon med de man sosialiseres med. Mennesker har en tendens til å omgås i grupper og det kan hende at mennesker har like mange forskjellige roller i selvet som det er grupper som betyr noe for et individ (James, 1950 i Hogg m.f., 1995). Altså dannes identiteter som en sosial konstruksjon gjennom menneskers roller i samfunnet. Stryker (i Hogg m.f., 1995) foreslår at de forskjellige komponentene av selvet har egne rollefigurer eller rolleidentiteter for hver rolle i samfunnet hvor vi er delaktige eller besitter. Disse rolleidentitetene gir mening og er med på å danne et helhetlig selv. Selvet består av mange rolle identiteter. Men det er først gjennom interaksjon med andre at en identitet gir selvet mening. En tilfredsstillende utøvelse av en rolle kan forsterke positive følelser om selvet. En utilfredsstillende utøvelse av rollen kan skape tvil og angst eller bekymring hos seg selv. Dette kan også forekomme gjennom tilbakemeldinger eller feedback fra andre ved at man reflekterer over disse.

Identitetsteoretikere fokuserer på de rollene mennesker definerer seg selv. De fokuserer på rollene isteden for å ta utgangspunkt i forskjellige sosiale kjennetegn man kan tilskrive selvet. Identitetsteori forbinder rollemodeller til oppførsel, handlinger og erkjenner at enkelte identiteter har mer relevans enn andre. Ulike rolleidentiteter er hierarkiske hvor de som ligger på topp har større sjanse for innflytelse på handlinger og er dermed også lettere å definere ved at de er tydeligere (McCall og Simmons i Hogg m.f., 1995). For at enkelte rolleidentiteter skal være sterkere representert enn andre, må det være en sterkere forpliktelse eller relasjon knytte til dem. Dette kan for eksempel gjenspeiles i dagliglivets roller, hva man jobber med og hvilken sosial rolle man har i omgangskretsen.

Gjennom sosial konstruktivisme kan kroppen bli mer en reseptor istedenfor en generator for sosiale meninger. Hvor mye kroppen er konstruert av sosiale strukturer blir sett på forskjellig (Shilling, 2006). Det er forstått gjennom forskning og historikk som er innarbeidet i sosiale strukturer, at en lettere kropp svever lengre enn en tyngre. Dette er strukturer av tanker som er godt innarbeidet i hoppmiljøet. Hvis ikke hadde kroppsbildet i skihopping kanskje vært mye

mer variert. Man hadde kanskje foretrukket en fysisk eksplosiv kropp. Denne generer mer kraft enn en tynn kropp som kan bli sett på som svak. Hvordan kroppen blir konstruert vil man si er avhengig av samfunnet og miljøet. Blant skihoppere kan man blant mennene se en konstruksjon som bryter med samfunnets markerte og trente kropp. Forberedelsene til denne undersøkelsen, dannet et bilde av at skihopperne foretrekker en tynnere og lettere kropp som svever lengre.

Gjennom Foucault kan kroppen forstås ved at den biologiske kroppen forsvinner helt og blir i stedet et sosialt produsert produkt. Man kan se på kroppen som et produkt av idrettens diskurs og at den moderne identitet blir visualisert gjennom kroppen. Idrettsdiskursen som påvirker kroppsbildet i skihopp er konkurranseelementet ved å vinne eller å tape. At det er ingen grense for utviklingen av menneskets kapasitet og kroppspotensial. Man kan si at det er mye viktigere å vinne enn å ta vare på helsen i tillegg til idealet, den perfekte og kroppslige perfektjonen. Diskursen gir ikke bare mening til kroppen, men utgjør hele kroppen (Shilling, 2006).

Utøveridentiteten

Utøveridentitet kan defineres etter hvor mye man forbinder seg selv til rollen som utøver. Hva som er en utøveridentitet kan bli tolket forskjellig, men i denne sammenhengen er utgangspunktet en aktiv skihopper.

Å besitte en sterk utøveridentitet relateres blant annet til bedre prestasjoner, satsing og flere positive erfaringer forbundet med trening (Horton & Mack, 2000 i Groff m.f, 2006). I tillegg har individer med en høy måling av utøveridentitet en økt deltagelse i fysisk aktivitet (Anderson, 2004; Fox & Corbin, 1986 i Groff m.f, 2006). For å danne en utøveridentitet er følelser en viktig faktor ved at de er med på å bestemme hvilken idrett man vil utøve og i hvilken grad man vil være aktiv (Duquin i Coackley & Dumming, 2000).

Toppidrettsutøvere eller 24-timersutøveren er personer som skal i utgangspunktet være vel besatt av en utøveridentitet. Praksiser og begrepene som strukturerer toppidretten er næring i dyrkningen av idrettsutøvernes identitetsarbeid (Augestad og Bergsgard, 2007). Men hvordan utvikles en toppidrettsidentitet? Man må være fokusert på kontinuerlig trening i tillegg til at man er i et miljø som viser og er med på å bekrefte identiteten. I bunn og grunn ligger et kontinuerlig arbeid med å utvikle ferdighet og prestasjonsforbedring. Dette gir trening i å

utøve toppidrettsidentiteten hvor treningsdagboka kan være med å forsterke. Utøverne i Norge står ikke alene i dette arbeidet med en skaping av identitet. De som vil, kan finne kompetanse og omsorg fra støtteapparat og miljø. For den norske idretten er et fellesskap som skal stå sammen mot andre nasjoner (Augestad og Bergsgard, 2007).

3.2 Identitet som et skuespill

Erling Goffman (1992) i boken "vårt rollespill til daglig" fremstiller hverdagslivet som en dramaturgisk teaterforestilling. Gjennom sin opptreden styrer og kontrollerer en person det inntrykket andre danner seg og de ting han kan og ikke kan gjøre. Dette kan personen gjøre så lenge han framfører sin opptreden. Man framstår som en rolleinneholder sammen med andre rolleinnehavere.

At selvet kan bestå av og vise kjennetegn fra ulike identiteter i handlinger, er noe som kan relateres til Goffman sin måte å tolke selvet på. Som mottaker opplever vi identiteten og selvet til andre gjennom inntrykk, gjennom det uttrykket man gir og det uttrykket man avgir (Goffman, 1992). Persepsjonen av inntrykkene danner fasaden skuespilleren vil at man skal få inntrykk av. Problemet med uttrykkene fra skuespillerne kan være at de gir falske inntrykk. Dette kan skje gjennom å gi sanne eller misvisende opptredener. Persepsjonen gjør oppfattelsen individuell, men som kan generaliseres bedre gjennom sammenligning med andre. Kunnskap om identitet og kroppsbilde kan derfor møte fasader, misvisende inntrykk eller misvisende opptredener i søken etter hva som er gjennom normalitet og tradisjon. Det kan forekomme komplikasjoner med formidling av blant annet identitet. Hvis man er en del av et lag. Et lag kan sies å være en gruppe man er medlem av eller kan relateres til. Det kan være regler for hvordan man skal opptre eller formidle lagets kodeks eller laget utad.

For å sammenligne med Foucault legger Goffman mer trykk på kroppen som en menneskelig virksomhet. Men selv om individet står mer i fokus er det påvirket av kropps "idiom" som er en form for ikke vokabular språk som rettleder folks persepsjon for utseende og opptredener (Shilling, 2006). En slags allmenn ytring for hvordan kroppen skal være. Goffmans tilnærming til kroppen blir i hovedsak sett gjennom tre kjennetegn. Den første er at kroppen er i eierskap til hvert individ, hvor man har som regel mulighet til å kontrollere og holde øye med sin kroppslige opptreden. Dette for å være delaktig i sosialt samspill. Den andre er at betydningen av kroppen er bestemt av kropps idiomet, som ikke er kontrollert av individet.

Kropps idiom er den viktigste komponenten for allmenn oppførsel gjennom sin kommunikasjon. Dette kropps idiomet refererer til utseendet på kroppen og forteller hva som er viktig og mindre viktig. Denne informasjonen påvirker individene for hvordan de søker etter å uttrykke sine kropper. Goffmans tredje kjennetegn forklarer det de to andre har sagt ved at kroppen både er i eierskap for individet, men er også betydningsfull og meningsfull av samfunnet. Kroppen har en viktig rolle mellom individets identitet og den sosiale identitet (Shilling, 2006:72-73). Goffman tar altså utgangspunkt i oppfattelse av identitet både gjennom selvet og påvirkninger utenfra.

Kroppen som et symbol på identitet

Kroppen er den materielle basen for menneskers eksistens. I tillegg forteller kroppen hvem vi er. Kroppen er både den gitte uforanderlige kroppen og den kroppen man har lyst å fortelle noe gjennom. Kroppen forteller en historie som vises på utsiden, men som utfolder seg under huden i selvet.

Grogans definisjon av kroppsilde kan inkludere psykologiske konsepter, slik som persepsjon og holdninger rettet mot kroppen. Like mye som erfaringer knyttets til kroppsliggjøring. Kroppsilde er en psykologisk faktor som er påvirket av sosiale faktorer i en interaksjon, mellom det individuelle individet og det sosiale. Det er ingen enkel forbindelse mellom den subjektive erfaringen av kroppen og hva som er mottatt av utenforstående mottakere. For å forstå kroppsildet bedre, må man se på erfaringer til individer. Dette i relasjon til sin egen kropp, i tillegg til den kulturen og miljøet individet er medlem av. Bildet man har av sin kropp, er i stor grad bestemt av sosial erfaring (Grogan, 2008) og kroppsildet kan forandres gjennom ny informasjon eller erfaringer. Et positivt kroppsilde er relatert til forbedret livskvalitet og psykisk helse, mens et missfornøyd kroppsilde er relatert til negative effekter på de samme områdene. Forskning viser til at de fleste refererer til at spesifikke grupper forsyner sosial informasjon relevant til kroppsildet. For eksempel venner familie eller media (Grogan, 2008). Siden kroppsildet er konstruert i det sosiale, bør man derfor undersøke og analysere innenfor den kulturelle konteksten.

Det vestlige synet på kropp er i dag den tynne kvinnekroppen og den markerte, muskuløse herrekroppen (Bordo, 1993). Kroppen har utviklet seg til å bli en del av kapitalismen med et økende fokus på bruksmåter (Eichberg, 2007). Oppmerksomheten rundt kroppen har hatt en

økning siden 70 og 80-tallet og har etter hvert fått større innpass i forskning. Historisk forskning gjør oss bedre til å forstå hva som er normalt og hva som er tradisjon. Kroppsbilde har en sammenheng med identitet, ved at det kan være et ønske på hvem vi vil være eller en indikator på hvem vi er. Kroppen er personens vindu ut mot verden. Sammen med handlinger gir den uttrykk til de som observerer oss.

Skihopping har hatt en enorm utvikling gjennom utstyr, teknikk og større hoppbakker. Utviklingen kan ha hatt innvirkning på kroppsbildet. For skihopperen som skal tenke bæreevne og luftmotstand blir det naturlig at en tynn kropp blir det målet å strekke seg etter. Dette for å kunne optimalisere prestasjonene. Innføringen av V-stilen gav en fordel til tynne hoppere ved at en lettere kropp svever bedre. Skihopping i dag har resultert i en rykteflom om slanking og anoreksi (Augestad og Bergsgard, 2007). Man skal være forsiktig med å påstå at skihopping aldri har hatt problemer med fokus på en tynn kropp. Man skal også være forsiktig med å påstå at idretten er patologisk. Hva persepsjoner sier om utøverne utenfra, kan være forskjellig fra persepsjoner inne fra selve hoppmiljøet. Hva mediene omtaler kan være et ytterpunkt av en sak og kan gi et annet bilde av miljøet. Forskningen gjort på området og uttalelser av utøvere, bør i motsetning ikke skyves helt til side. Gjennom utviklingen av samfunnet. Kan utviklingen av idretten, profesjonalisering av idrett og en økende kommersialisering, være faktorer som påvirker, presser utøvere til å yte og prøve utover det biologisk naturlige.

Bourdieu, identitet og kropp

En forklaringsmåte å tolke kroppen som et symbol på identitet, er gjennom Bourdieus teori om symbolsk kapital. Å være idrettsutøver i dag krever at man er en del av et kropps og identitetsprosjekt. I idretten er dette vinneren som kan formes gjennom de resursene kroppen har og overføres til symbolsk verdi gjennom hardt arbeid (Shilling, 2006). For Bourdieu er begrepet kapital noe som har verdi og kan overføres til betydningen makt. Bourdieu gir uttrykk for sin interesse for å avdekke skjulte maktforhold og mekanismer som skaper ulikhet i livssjanser (Danielsen, 1999). Kapital er et sett av relasjoner som er preget av sosial ulikhet, utbytting og dominans som også kan trekkes inn i debatten om kjønn. Men også det sosiale, kognitive og symbolske er med. Bourdieu sitt syn på fysisk kapital har mye å si om den økende viktigheten om kroppen i det moderne samfunn. Her kan man se på idrettsutøverne hvor kroppen er et syn på sunnhet og at man er vellykket gjennom holdning, form og resultater. Resultater har bestandig vært en faktor hvor idrettsutøvere kan få mer kapital.

Moderniseringen med mer kommersialisering har reklame og prestasjoner utenfor arenaen, har gitt andre muligheten for mer anskaffelse av kapital.

Kroppen blir gjennom Bourdieu en sterk budbringer av identitet ved at den kan brukes aktivt for anskaffelse av symbolsk kapital og viser hvor mye symbolsk kapital man har. Kroppen kan derfor anses som en viktig del av identitetstolkning og er derfor svært sentral i en vestlig verden, hvor kroppen er sentral i idrett. Gjennom kroppen som en identitetsmarkør er det lagt stor vekt på tolkning av det visuelle. Den kan tolkes til en identitet. Men også habitus virker inn på persepsjonen av identitet. Habitus blir formet gjennom praksis og kommer derfor frem gjennom handlinger, som blant annet kroppoppfatning og smak. Dette kan reflektere maktforhold og plass i det sosiale. Og det som kan være med på å gi et tegn på identitet (Danielsen, 1999). Habitus til hver person er ikke lik og kan derfor gi ulik persepsjon av andre.

Idrett har en ”feltspesifikk kapital” som er fysisk kapital. I følge Schillings (2006) tolkning av Bourdieu, har kroppen en symbolsk verdi som utvikler seg med det sosiale rom.

Vedlikeholdet av kroppen er sentral for å skaffe, befeste status og utmerkelse som igjen gir makt. Schilling hevder at Bourdieus analyse av kroppen viser hvordan kroppen har blitt en vare i det moderne samfunnet. Dette innebærer ikke bare hvordan kroppen har blitt brukt, men også hvordan kroppen har blitt en mer omfattende form for fysisk kapital. Den innehar makt, status og symbolikk. Dette kan brukes til å anskaffe seg forskjellige resurser. Kroppen som symbol på identitet, kan øke i takt med at kroppen blir mer en vare. Idretten kan være et godt eksempel på dette gjennom den økende profesjonaliseringen, som omfatter økt kommersialisering og bruk av utøvere som merkevarer. Identiteter blir skapt for så å viskes ut for å gjøre plass til nye.

3.3 Påvirkning fra omgivelsene

Omgivelsene kan uttrykke hvordan du skal være for å oppnå noe. For eksempel hvordan du bør være for å bli den beste skihopperen. Omgivelsene kan operere med objektivisering og press rettet mot utøverne, for å nå frem med sitt budskap. Omgivelsene kan derfor være en sterk påvirker for hvordan en identitet eller et kroppsbilde blir sett på som ”riktig” og tanker om hvordan en identitet eller kropp skal være.

Forskning innen idretten kan være med å skape et objekt av en skihopper. Denne forskningen har gitt en sosial felles forståelse for hvordan man bør se ut, for å bli best innenfor denne idretten. Med tanke på at kropp og utseende tillegges en spesifikk mening som bærer av informasjon, blir det dermed viktig for individet å presentere seg selv i henhold til det ideelle (Skaardal, 2006). Hvorfor synet på kroppen er som det er i skihopping kan være fordi individet forholder seg til innlærte regimer som representerer praksiser (Giddens, 2006). Disse regimene kan synliggjøres i form av symbolsk ytring og vises gjennom forskning, vinnere og antagelig videreføres gjennom trenere. Disse regimene kan sees på som en variabel bak dannelsen av objektivisering av utøverne.

Kroppen eksisterer i en sosial og kulturell kontekst. Dette vil si at den er skapt av sosiokulturelle skikker og diskurser (Fredrickson & Roberts, 1997). Sosiokulturelle faktorer ser ut til å ha en sentral rolle gjennom opptatthet av vekt og kroppsform i utviklingen av spiseforstyrrelser (Striegel-Moore m.f, 1986). Samfunn setter blant annet sterkt fokus på skjønnhet som en indikator for å være vellykket og femininitet kan vise til et større problem av spiseforstyrrelser. Kroppen er den mest visuelle måten å skille mellom kjønnene på. I den vestlige verden har den tynne, veldefinerte og maskuline kroppen blitt et symbol på mannen, mens den tynne og feminine kroppen har blitt et symbol for kvinnen. Det å objektivisere tynnetil et urealistisk portrett av et ideal ut fra kunnskapen og meningene om en tynnere kropp i idrettssammenheng, kan sees på som en av årsakene til et sterkt kroppspress. Å bli objektivisert over tid, kan føre til at man inntar de "andres" perspektiv og utvikler en objektivisert kroppsbevissthet (Lindberg, S.M., Hyde, J.S., 2006). Kroppsovervåkning opp mot den satte kulturelle standarden kan føre til blant annet skam, hvis de ikke føler å leve opp til standarden med kroppen (McKinley & Hyde, 1996).

Objektivisering

Objektiviseringsteori kan bli brukt som et rammeverk for å forklare hvordan skihopperen blir sett på og vurdert som en kropp istedenfor en person. Objektivisering vil være når kroppen eller en del av kroppen blir tatt ut fra personens kontekst til sin egen. Den blir til et instrument og verktøy for å oppnå noe. Selv om Fredrickson og Roberts (1997) skriver at objektivisering som psykologiske erfaringer og opplevelser utgir seg for å være unik for kvinner, er det sterke trekk til idretten og forskjellige idrettsgrener hvor også mannen blir objektivisert. Man kan bli objektivisert gjennom flere arenaer. En er mellompersonlige og sosiale sammenstøt. Objektivisering forekommer også i media som formidler videre mellompersonlige og

personlige sammenstøt. Den tredje er personers innvirkning på kulturen gjennom media og dens vinkling på å fremheve kroppen og kroppsdelene på en seksualisert måte (Fredrickson & Roberts, 1997). Idretten kan sees på som en kollisjon mellom to objektiviseringsparadigmer. I tillegg til den ”normale” objektiviseringen av den ideelle kroppen i samfunnet, blir de også betraktet av idretten som har sine egne krav for å oppnå resultater. Dette kan sees i skihopping og andre idretter hvor en lett og tynn kropp kan være en fordel. En forsterkelse av objektiviseringen kan forekomme ved at idretten er en arena hvor man blir av uansett grunn sett på, evaluert og det er mulighet for alltid å bli objektivisert. Det kan være at objektivisering er å finne mer synlig og sterkere i idrett. Dette ved at trenere og forskere jobber med å kommentere, forklare og vise utøvere hva som må til for å kunne oppfylle den identiteten eller kroppsbildet som er ønskelig til suksess.

Sosialt press

Effekten av sosialt press i skihopping, kan kanskje best forstås når man vurderer prestasjonskravene og mengden press en person mottar. Noen trenere ser kanskje symptomer på en forstyrret spiseadferd eller spiseforstyrrelser som ønskelig for oppnåelse av prestasjoner. Foreldre eller familie kan være interessert i å fremstille seg selv i et godt lys, mens andre slik som venner, vil at man skal opptre og virke akseptabel for eksempel ved å se bra ut.

Idrettsmiljøet utgjør en sterk påvirkning på identitet og kroppsbilde fordi utøvere ofte er eksponert for kroppsform og vektpress (Muscat og Long, 2006). Individuer som ikke er fornøyde med vekten eller formen, kan forlenge denne utilfredsheten til andre aspekter hos seg selv. Evaluere seg selv mer negativt og oppleve lavere selvtillitt (Augestad og Flanders, 2001).

Menn er under et sosialt press for å tilpasse seg den muskulære veldefinerte kropp.

Kvinnekroppen er slank og veltrent. Kroppen fungerer som en identitetsmarkør. Den kan sees på som et symbol på verdier en ønsker å representere (Ulseth, 2002). Uttrykket ”doing gender” peker nettopp på hvordan kvinnelighet og mannlighet skapes i sosiale samhandlingsprosesser. Men i en studie på positiv og negativ feedback fra treneren i relasjon til kroppsvekt, fant man ikke noen forskjell mellom kjønnene. Ingen av kjønnene reagerte mer patologisk på negativ feedback med mer kontrollert matinntak, angst om kroppsbilde og

redsel for fett (Baum, 2006). Dette viser at menn er like mye påvirkelig som kvinner når det gjelder kroppsfokus.

Ryans (1995) bok *Little Girls in Pretty Boxes* som beskriver livet til mer enn 100 kvinnelige gymnaster og kunstløpere gjør seg underforstått med at den kulturelle fikseringen på skjønnhet og vekt har formet begge idrettene. I tillegg har det drevet utøverne bak målet om fysiske prestasjoner. Her var kritiske kommentarer fra trenerne en viktig faktor.

Idretten som forsterker av sosialt press, kan man få gjennom den nære kontakten utøverne har i forhold til kropp. Istedenfor reklameplakater og reklamefilmer som er beregnet på massene, er utøverne i direkte kontakt og en del av et miljø (blant annet trenere) som snakker direkte til, om deg og om kroppen. Direkte feedback gir en sterkere virkning enn generell feedback og kan her gi et forsterket sosialt press mot samfunnets kroppsideal. I tillegg er idretten i mer fokus enn mannen eller kvinnen i gaten sitt ordinære liv. Idretten er en sterk identitetsmarkør og er et forbilde for mange mennesker. Press kan bli brukt som et virkemiddel for å få utøverne til å søke etter å oppnå den utøveridentiteten som er ønskelig.

4. Metode

Metodedelen har fokus på etikk, validitet, reliabilitet og meg som intervjuer. Metodekapittelet ender til slutt i til analysen og konklusjonen hvor undersøkelsens svar på problemstillingen ligger.

Min bakgrunn for temaet sett i perspektiv, er 4 års idrettsutdannelse på høyskole og universitet med blant annet treningslære, anatomi og idrettsvitenskap. I tillegg er jeg utdannet personlig trener og jobber som dette. Siden barne- og ungdomstiden har jeg drevet allsidig med sport og har også vært trener i enkelte idretter.

Gjennom masterstudiet har identitet dukket opp som tema i et par oppgaver og gjennom en LEMO (Leisure, Entertainment and Governance) konferanse i Malmö. Masteroppgaven startet med en spesialiseringsoppgave om spiseforstyrrelser. Tema ble skiftet, men oppgaven kan være påvirket av forrige tema på grunn av noe av den samme empirien.

Mine egne tanker og erfaringer om emnet kan ha en innvirkning på hvordan jeg tolket informanten hvis jeg brukte mine egne ”briller” under analysen.

Det kvalitative forskningsintervju

Det kvalitative forskningsintervju er en sjanse til å lære noe om seg selv og andre.

Forskingsintervjuet baserer seg på å konversere. En samtale bestående av spørsmål, svar, interaksjon og et ønske om å bli forstått. Man lærer informanten å kjenne, den man er på innsiden, utside, erfaringer og ikke minst den verden de lever i (Aase og Fossåskaret, 2007). Ved å ta utgangspunkt i hermeneutikken, består intervjuet blant annet av å tolke, oversett, tydeliggjøre og forklare. Intervjuet gir informantenes muntlige opplysninger, fortellinger og forståelser rundt eller om et gitt tema (Widerberg, 2005). En utfordring kan være å se et fenomen fra ulike posisjoner eller i henhold til ulike virkelighetsforståelser. For forskeren er det i tillegg viktig at man ikke kategoriserer etter eget hode, men får tak i den kategoriseringen informantene selv gjør (Aase og Fossåskaret, 2007).

Foucault sier ut fra Descartes at det indre øker sin anerkjennelse som noe som utgjør identitet, universelt til å begynne med og deretter mer individuelt (Stoizer, 2002). Gjennom reflekterte

undersøkelser av seg selv og informantene. Kan man gjenkjenne essensen og anerkjenne en identitet som et subjekt av kunnskap og skaper av kunnskap. Dette kan man gjøre gjennom kunnskap og erfaring til objektiv sannhet og kunnskap om seg selv. Kvalitative forskningsintervju av skihoppere kan gjennom dette være en kunnskapsrik måte å finne essensen av identiteten gjennom utøvernes kunnskap og erfaringer. Som et av hjelpemidlene har jeg brukt Kvale (2006) sin fremgangsmåte av Intervjuundersøkelsens 7 stadier i tillegg til aspekter ved det kvalitative forskningsintervjuet i samme bok. Også Widerberg (2005) og Aase og Fossåskaret (2007) har blitt brukt som hjelpemidler.

4.1 Utvalget

Undersøkelsen tar utgangspunkt i å finne ut hvordan skihopperen kan betegnes gjennom identitet. Fire personer sa seg villige til å stille opp. De bestod av to utøvere og to trenere innen skihopping. Alle var menn. Begge trenerne hadde vært skihoppere tidligere. Informantene ble delt inn etter erfaring hvor en hadde mindre erfaring fra internasjonale konkurranser enn den andre med høy erfaring. Den ene treneren hadde veldig høy erfaring, mens den siste treneren hadde mindre erfaring som skihopper, men langt flere års erfaring som trener på toppnivå. En antakelse er at et høyere nivå gir et større press på kropp og prestasjon. Dette kan ha gjort utøverne mer reflekterte over kroppsforståelse, men som også kan være negativt ved at de blir mer forsiktig i sine uttalelser. For meg skapte dette en spenning i forbindelse med intervjuene. For informantenes inntryksforvaltning (Aase og Fossåskaret, 2007) er medvirkende om intervjuene kommer til å fortelle det som er meningen eller ikke. Hvilket nivå informanten stiller på sportslig og i kunnskap, kan i tillegg til kjønn ha en innvirkning. Man kan anta at kvinner kan ha lettere for å åpne seg og snakke om følelser enn menn, som kan gi forskjellig utslag på informasjonen som kommer frem. Dette avhenger selvsagt av tillitt som kan være vanskelig for en intervjuer å skape.

I følge Goffman (1992) er det forskjell for hva ulike personer kan gi av uttrykk. En som jobber i kulissene kan gi et annet inntrykk enn en som driver med fasaden. Skihoppere er en del av de som jobber både med kulissene og fasaden. Dette å kunne spille i skuespillet. Dermed kan de mest sannsynlig også gi ulike uttrykk. Dette kan være både positivt og negativt ved at de kan opptre på en mer misvisende måte ved spørsmål de ikke liker. Dette kan være strategisk eller for å skjule hemmeligheter hvor disse kan være interne eller betrodde (Goffman, 1992). Skihoppernes tilknytning til laget kan også sette grenser for deres

opptreden. Med laget menes ikke bare de lokale eller den regionale hoppgruppen de er medlem av, men kan også gjelde hele hoppmiljøet i Norge og internasjonalt. Gjennom negativ omtale rundt helse, kropp og ernæring blant skihoppere, kan det tenkes at laget har blitt strengere en tidligere. Det kan bety at laget ikke vil visse uttrykk skal komme frem gjennom deres opptreden. Informantene som er skihoppere, kan bli mer eller mindre tvunget til å gi en misvisende opptreden ved at laget ikke vil at de skal bestå av angivere. I henhold til å kunne få innblikk i identitet og kroppsbilde til skihoppere, er en misvisende opptreden ikke et utgangspunkt man vil være i besittelse av.

Flere typer informanter ble vurdert. Dette var i sammenheng med planleggingsfasen hvor jeg også vurderte å involvere skiløpere eller kombinertløpere. Valget falt på skihoppere noe på grunn av en gryende interesse ved en mulig kontrast i kroppsbilde, i forhold til det som er i samfunnet. Hvilket nivå informantene skulle være engasjert i sin idrett ble tatt gjennom tilgjengelighet, men også gjennom det synet om at en utøver som er mer involvert i sin idrett har mer erfaring, flere tanker om og er mer aktiv i den rollen man spiller som skihopper. Det ble besluttet å kontakte et utvalg hvor forskjellig erfaring var representert. Dette var i håp om å se forskjeller mellom uerfaren informant til veldig erfaren informant. Dette skulle igjen forhåpentligvis gi bedre og kanskje dypere svar på spørsmålene i intervjuet. To treningsgrupper fikk en direkte forespørsel med videre kontakt til informanter. To av Informantene ble spurt og samtykket gjennom kontakter i skolesystemet og idrettssystemet på NTNU gjennom min veileder. En informant ble kontaktet gjennom egne kontakter. En av informantene hadde lagt opp som aktiv skihopper, mens de to andre konkurrerer på ulike nivåer. Treneren til den ene treningsgruppen ble også forespurt, noe han takket ja til. Å intervju treneren kan gi nyttig informasjon hvordan en autoritetsperson ser på skihopperidentiteten hvor dette synet kan bli brukt for å påvirke utøverne. To av informantene hadde jeg ikke innvirkning på trekking av ved at det ikke skjedde gjennom egne kontakter. Dette kan gi en innvirkning. De kan ha blitt valgt fordi at de veldig åpne og ærlige, eller det kan være fordi de er mer lukket for spørsmål angående skihoppermiljøet. Ved at flere informanter er i tilknytning til samme treningsgruppe, kan ha en innvirkning hvis spørsmålene virker ubehagelige, noe som kan føre til mer tilbaketrukket holdning og vilje til å svare.

Svarene fra informantene i samme treningsgruppe kan bli like på grunn av at de er i det samme treningsmiljøet med samme trener. Sett under ett kan det hende at alle informantene gir tilnærmet like svar. Skihoppmiljøet i Norge er lite som kan gjøre at de benytter seg av de

samme resursene både i form av resurspersoner og forskning. Dette kan gi utslag i en homogen gruppe i form av uttalelser.

4.2 Intervjuguiden

”Det kvalitative intervjuets fortrinn er dets åpenhet” (Kvale, 1997:44). Å kunne få innsyn i en informants erfaringer og tanker er en stor forskjell fra et kvantitativt spørreskjema. Et semistrukturert intervju ble valgt for å kunne gi et bedre innblikk i informantens livsverden gjennom oppfølgingsspørsmål. Dette gir også større frihet til meg som intervjuer hvis noe interessant kommer frem som jeg kan forfølge med flere spørsmål.

Intervjuguiden var delt inn i tre deler. Hver del med et tema og spørsmål. Tilleggsspørsmål måtte jeg konstruere under intervjuet. Dette var hvis jeg følte at noe burde være mer forklart eller om noe nytt og interessant kom frem. De tre temaene intervjuguiden bestod av var spørsmål om skihopperens identitet og kroppsbilde som skihopper i tillegg til objektivisering forbundet med disse temaene.

For å få ferdig intervjuguiden ble det også foretatt ett pilotintervju på en annen masterstudent ved NTNU. Dette hjalp meg til å kunne se spørsmålenes virkning på en annen person og om intervjuet hadde mangler. Pilotintervjuet var også et fint forberedende arbeid med tanke på å gjennomføre intervjuer senere i undersøkelsesperioden.

Intervjuguiden ligger som *vedlegg 1*.

4.3 Intervju og etikk

Et intervju er et moralsk foretakende (Kvale, 2006). Gjennom hele prosessen må man gjøre etiske vurderinger og stille seg etiske spørsmål. Etiske regler og teorier gir sjelden svar på hvordan man skal handle, men mer retningslinjer som må vurderes opp mot arbeidet (Kvale, 2006).

Hver del av undersøkelsen besitter etiske spørsmål. Prinsipper, konsekvenser og bruk av ferdigheter er blant disse spørsmålene som må tenkes over, vurderes og begrunnes.

Pliktetikk bygger på prinsipper og omfatter blant annet hvordan undersøkelsen blir utført. Både arbeid med intervju, informanter og behandling av data krever vurdering og ettertanke i forbindelse med gjennomførelsen.

Intervjuet må ta hensyn til hvilken informasjon man vil grave frem og hvilken informasjon man ikke vil skal komme frem. Dette omfatter blant annet personopplysninger og hva som vil betegnes som sensitiv informasjon i sammenheng med det temaet undersøkelsen handler om.

Pliktetikk gjennom normer for å skaffe et samtykke fra informantene og behandling av dem er viktig i forbindelse med undersøkelsens troverdighet og ansikt utad. Dette ved at det blir gjort på en ordentlig måte. Også behandlingen av data kommer i samme situasjon. Data skal bli behandlet slik at ingen utenforstående får innsyn. Dette er med på å gi troverdighet i resultatene.

Nytteetikk handler om konsekvenser. Både negative og positive. Konsekvenser kan både gi positive og negative erfaringer og følger for informantene. I undersøkelsen skal ikke informantene bli stilt under scenelampene hvor deres identitet med personopplysninger kommer frem. Undersøkelsen handler om skihopperidentiteten, hvor dette er det eneste utgangspunktet. Selv om undersøkelsen kan gi en positiv effekt eller personlig vinning for informantene, skal personopplysninger holdes hemmelig.

Det samme gjelder også for tredjepersoner. Deres identitet ved en mulig gjenkjenning skal holdes konfidensiell. Målet vil være å kunne fortelle livshistorier og opplevelser uten at disse skal ha konsekvenser for enkeltpersoner ved at de blir stilt under scenelysene.

Det kan være at undersøkelsen avdekker hendelsesforløp hvor tredjepersoner er involvert. Det er mulig at disse opplysningene gir konsekvenser for det miljøet undersøkelsen tar utgangspunkt i. I tillegg kan undersøkelsen gi konsekvenser for meg selv som intervjuer og prosjektleder.

Som intervjuer og person er jeg opptatt av at jeg ikke skal bruke mine ferdigheter eller min posisjon til å utnytte andre involverte i studien. Dette kan være unnløst å fortelle viktige opplysninger eller å bruke informasjon informantene ikke har samtykket til. Gjennom undersøkelsen har jeg prøvd å holde meg til de tre etiske reglene i forbindelse med forskning på mennesker. Samtykke, konfidensialitet og konsekvenser.

Samtykke handler om å informere informanten om intervjuets mål, hovedtrekkene i planen, og om mulige fordeler og ulemper. Informanten inngår sitt samtykke ved å delta på frivillig basis og skal ha kjenneskap til at man kan trekke seg når som helst. Dette er fordi man skal forhindre påvirkning og tvang (Kvale, 2006). Informert samtykke ble gitt ved at et lite skriv ble laget med den etiske linjen jeg skulle legge intervjuet og prosessen på som informanten godtok. Dette skrevet kan leses i *vedlegg 2*.

Konfidensialitet av forskningen handler om ikke å offentliggjøre data som kan avsløre informantens identitet. *Konsekvensene* av forskningen bør sees både i et positivt og negativt perspektiv. Man skal ikke bare tenke på konsekvensene for den og de som deltar, men også for den gruppen de representerer. Samtykke ble godtatt før intervjuet startet. Hensyn til konfidensialitet har blitt gjort ved arbeid av transkribering. Informanten ble spurt om båndopptaker kunne bli brukt før intervjuet startet slik at jeg kunne transkribere resultatet. Samtykke til dette ble gitt. Her ble det gitt beskjed om at opptaket skulle bli slettet når analysen ble ferdig. Konsekvenser ble tatt med i betraktning. Bruk av sitater og informerende erfaring, hendelser eller personopplysninger ble derfor best mulig anonymisert i oppgaven slik at mulige negative konsekvenser skulle unngås. Informert samtykke ble gitt til og av alle informantene.

Undersøkelsen ble meldt inn til NSD (Norsk samfunnsvitenskapelige datakjeneste AS). Personvernombudet vurderte undersøkelsen som meldepliktig og godkjente planene gjennom de kravene som står i personopplysningsloven. Dette tyder på at de etiske retningslinjene jeg satte for undersøkelsen var god. Arbeidet som gjenstod etter godkjennelsen var å sette planene ut i handling.

4.4 Om intervjuene

Intervjuene ble gjennomført på ulike steder, men på steder hvor informantene var kjent for å skape trygghet. I tillegg ble intervjuene lagt til tidspunkter hvor informantene ikke trengte ekstra transport eller spesiell omstrukturering av hverdagen for å få det til å passe inn i de daglige rutinene. For utøverne ble intervjuene foretatt før eller etter trening, mens for trenerne ble intervjuene foretatt før trening med sine treningsgrupper.

Som forberedelse reservert jeg rom slik at forstyrrelser skulle bli minimale. Organiseringen av rommet med tanke på sitteplasser for informant og intervjuer ble tatt hensyn til.

Sitteplassene ble organisert på skrå for hverandre. Å sitte ovenfor hverandre kan bli stressende ved at man ser på hverandre hele tiden (Widerberg, 2005). Å sitte skrå ovenfor en informant var noe jeg også hadde gjort i tidligere intervju, slik at jeg hadde en god erfaring med dette. For å gjøre intervjuet mer behagelig for informantene ble litt mat og drikke i form av kjeks, frukt og vann kjøpt inn for å kunne tilby informanten.

Intervjuene ble tatt opp på en diktafon for å gjøre innsamlingen av informasjonen enklere. I tillegg til diktafonen ble det også tatt notater. Notater var et verktøy for å holde bedre orden på hva som ble sagt under intervjuene. Intervjuene skulle transkriberes hvor notatene kunne hjelpe meg i å stille oppfølgingsspørsmål, hvis jeg mente det var nødvendig. Notatene kunne også hjelpe til med en bedre forståelse av intervjuene. Å ta notater underveis var i tillegg en forsikring hvis diktafonen skulle vise seg ikke å fungere.

Gjennomføringen av intervjuene startet med at jeg ønsket informantene velkommen og takket for at de ville stille opp på intervjuet. En briefing av intervjuets etikk og samtykke til diktafonopptak ble gjort gjennom et informasjonsskriv, før en gjennomgang om tema og intervjuguide ble gjort. Informantene ble også spurt om de hadde noen spørsmål angående undersøkelsen eller intervjuet, noe de fleste ikke hadde. En av informantene virket litt usikker i starten og sa at han ikke helt nøyaktig viste hva temaet handlet om, men virket fornøyd etter en nøyere forklaring.

Selve intervjuet ble startet med noen innledende spørsmål hvor jeg deretter vinklet over mot spørsmålene knyttet til problemstillingen. Dette var for å skape en mest mulig samtale som kunne flyte bedre enn en formell stemning. Det korteste intervjuet varte i 19 minutter mens det lengste varte i 25 minutter. Selve intervjuene ble kortere enn antatt fra pilotintervjuet.

En av informantene virket litt nervøs i stemmen i starten av intervjuet, kanskje fordi dette er en relativ ny setting. Utover intervjuet løsnet det litt bedre gjennom en myk start der han svarte på spørsmål om skihopping som idrett, noe han kunne godt og som slapp mye gransking og ettertanke. De andre virket mer trygge på seg selv, som kan ha med en sammenheng med større erfaring ved intervjuer.

Det virket ikke som om spørsmålene var ubehagelige på svare på, noe som informantene responderte på etter intervjuene. Tilbakemeldingen tilsa også at spørsmålene var gode. Informantene syntes at enkelte spørsmål var litt vanskelig å svare på hvor litt tid ble brukt til tenkning. Hvis det tok for lang tid sa jeg at vi bare kunne gå videre, men at jeg kunne komme

tilbake til spørsmålet mot slutten av intervjuet. Etter intervjuene spurte jeg om det var noe informantene lurte på eller om de ville ha en kopi av transkriberingen. Det var få spørsmål og liten interesse for en kopi av transkriberingen, men et par av informantene viste stor interesse for å få et eksemplar av undersøkelsen når den ble ferdig. Videre fortalte jeg om videre planer for undersøkelsen og takket igjen informanten for at han stilte seg disponibel til intervju.

Gjennom intervjuprosessen ble det første intervjuet en nyttig læring i form av virkning av spørsmål både på informanten og meg som intervjuer. Dette er kanskje noe som skulle ha blitt oppdaget i pilotintervjuet, men som kan være noe som dukker opp på grunn av nervøsitet når det endelig gjelder i den avgjørende situasjonen.

De to første temaene om identitet og kroppsbilde gikk greit å spørre om, men det tredje temaet om objektivisering følte jeg at hvis tilbakeholdenhet ved meg selv da jeg skulle spørre spørsmålene. Jeg prøvde å formulere det på en litt mer forsiktig måte enn spørsmålets opprinnelige form. Tror at jeg var litt redd for å tråkke over grensen til informanten. Det var et personlig tema, hvor det virket som om en dyp samtale ikke var av den største interesse. Dette hadde jeg blitt fortalt tidligere i forbindelse med tema. Prøvde isteden å ordlegge meg på en mild måte som skulle skape minst mulig betenkeligheter ved formålet av undersøkelsen.

Alle intervjuene var forskjellige. Enkelte syntes jeg gikk bedre enn andre og motsatt. Gjennom prosessen oppdaget jeg nye ting om intervjuguiden og temaet som samtaleemne som kunne føre til små endringer av gjennomføringene. I tillegg måtte jeg omformulere enkelte spørsmål da jeg skulle gå over fra å intervju utøverne til trenerne for å tilpasse deres horisont.

Fra tale til tekst

Transkripsjon av intervjuer er en tolkningsprosess i seg selv gjennom kravene om at det har blitt gjort et opptak og at det er mulig å høre samtalen av opptaket (Kvale, 2001).

Transkripsjonens pålitelighet og gyldighet kommer av transkripsjonens konstruksjonsmåte. Det er en konstruksjon av verbal kommunikasjon til skriftlig form.

Transkripsjonen ble gjort etter bestemte prosedyrer. Det skulle ikke være en full transkripsjon av hele intervjuet. Transkripsjon ble forbeholdt spørsmål og svar som var interessante for undersøkelsen. Transkripsjon ble foretatt ordrett av de valgte delene, men oversatt fra dialekt

til bokmål for å beholde anonymiteten. Mulige kjennetegn på tredjeperson, informant eller annet informasjon ble anonymisert fra tale til tekst. Jeg som intervjuer og forsker var eneste aktive personen ved transkripsjon. Dette kan gi en svakhet til påliteligheten ved at transkripsjonen ikke kan verifiseres av andre. Vanskeligheter ved transkripsjonen kan være å ta beslutninger på hvor setninger slutter, hvor det er pauser og hva informanten sier ved oversettelse fra dialekt til bokmål. Transkripsjonen ble forsøkt gjort på en streng ordrett linje. Dette mente jeg var nyttig for min undersøkelse for å danne meg best mulig bilde av hva informantene mente.

For å beskytte konfidensialiteten ble ingen konfidensiell informasjon lagret i opptakene eller i transkripsjonen. Opptakene ble lagret adskilt fra identifiserbar informasjon om informantene og slettet etter prosjektslutt.

For å erstatte navn og steder i visse sammenhenger ble det brukt kolon med et par punktum mellom parenteser, (..). Ved pauser i uttalelser ble det brukt flere punktum,, som et bindeledd mellom to deler.

5. Analyse

Utviklingen fra en nyfødt fugleunge til en fullvoksen fugl som er ekspert på å sveve, er lang. Analysen skal hjelpe til med å gi en bedre forståelse for hvorfor fuglene bestemte seg for å ta sats ut i luften, fra reiret som unger. Den gir også en forståelse for hvordan de kjennetegner skihopperen. Goffmans dramaturgi om vårt rollespill til daglig og Bourdieu sin teori om kropp som identitetsmarkør vil bli brukt som verktøy for å skape en bedre forståelse av skihopperens identitet.

Hva er det som kjennetegner en skihoppers identitet? Analysen tar opp både den beskrivende tanken om identiteten gjennom krav og egenskaper som utgjør skihopperen. I tillegg kommer tankene om det kroppslige, hvordan en skihopper skal se ut for å kunne prestere. Begge utgjør til sammen rollen skihopperen spiller på scenen i hoppbakken, på trening og ellers i hverdagen hvor dramaturgien om skihopperen blir formidlet.

Informantenes start som skihopper

For å danne et bedre bilde av informantene ble de spurt om hvorfor de startet med skihopping. Uttalelsene gav inntrykk av at informantenes forutsetning og glede for skihopping startet allerede da de var unge. Også trenerne som ble intervjuet hadde vært skihoppere og delte dermed en lik tidlig interesse for idretten som de aktive utøverne. Hva som kjennetegner informantene er at de alltid har hoppet på ski. Nesten like lenge som de har kunnet gå på ski, hvor det startet på andre typer ski enn hoppski. Men hvordan de startet med hopping og skihopping var ulik. En informant trekker frem hvordan faren var en som la til rette for å hoppe hjemme.

”Jeg begynte å hoppe når fatteren laget snødunge utenfor huset, han skuffet snøen av gårdsplassen og opp i en dunge. Der ble det etter hvert et hopp. Og der begynte det. Og etter det har det ballet på seg. Første skihoppet tok jeg når jeg var, med ordentlig skiutstyr var jeg 7år.”

To andre trekker frem hvordan venner og nærmiljø hadde en betydning for side første møter med hopping.

”Jeg begynte den gangen fordi nabogutten holdt på, han var vel fort 5-6 år eldre enn meg. Han hoppet på ski og jeg ville være med å hoppe på ski jeg å.”

”Bestekompisen startet året før, og han dro meg med på trening. Ellers hoppet jeg mye på langrennsski og jet-ski og sånn, bygde egne bakker.”

Å starte sin idrettskarriere eller et aktivt liv i hagen eller ved å bli dratt med av venner kan sees på som en ”vanlig” måte å bli aktive på. Dette ble også det første steget på veien mot beslutning en om å satse på skihopp fremfor andre idretter.

”Da jeg var 12 år tipper jeg begynte jeg å ønske å gjøre det fremfor å være fotballproff da. For det var jo den andre drømmen da jeg var liten.”

”Tror jeg bestemte meg ganske tidlig. ...da jeg begynte på videregående var det skihopping som var det store. Tror jeg begynte tidligere enn det. Da jeg var en 12-13 år når skihopping begynte å kollidere med andre ting var det skihopping som gikk framfor.”

”Følte liksom at jeg likte hopping bedre og likte å...så å det at jeg hadde større potensiale. Muligheten lå der!”

Valget av å satse videre på skihopping ble ofte tatt da informantene kom til et veiskille hvor en avgjørelse ble tatt. Dyktighet var en av faktorene som førte til at informantene valgte å satse på skihopping. Men også hva de følte var mest morsomt å drive med. En informant fortalte at han prøvde seg i større hoppbakker etter hvert som han ble bedre, før han følte at han var så god at han ville satse. Mestring så ut til å være en viktig bidragsyter for at flere ville fortsette med skihopping. Mestring av det å hoppe i bakkene var også det en trener fortalte var et viktig tema i forbindelse med rekruttering, ettersom man må være tøff for å kunne sette utenfor tilløpet i en hoppbakke.

Også tilrettelegging av hoppbakker i nærmiljø, ser ut som en innvirkning til informantenes valg av å fortsette med skihopping.

” det lå vel bra til rette for det. Hvis det ikke har gjort det, så har jeg ikke satset på det. ...faste treninger og en gruppe som jobbet sammen og da bestemte jeg meg for å søke på skilinja...og det er en viktig årsak til at jeg hadde bestemt meg, da allerede at jeg skulle inn dit og satse på det og..ja da var det egentlig ikke noe vits å spille fotball...”

” Man kunne sikkert en tirsdagskveld velge mellom om man ville dra til 5-6-7 forskjellige anlegg.”

På et mer personlig plan var det også grunner til at de begynte med skihopping eller for å ville satse som viser hva som er spesielt med skihopping for dem. En av informantene var veldig bevisst på det med å ha det gøy og det å leke seg.

”Alltid har jo ski og snø, jeg har jo alltid lekt meg mye. Og det kan jo ha noe å gjøre med at jeg har lekt meg mye på ski. At jeg har fortsatt å leke meg på ski. Det er jo det det handler om, en alvorlig lek. Synes fortsatt at det er artig. Det det handler om, det er jo en alvorlig lek. Jeg synes fortsatt at det artig. Det er fortsatt en lek. Det er noen ganger det ser ut som om det ikke er en lek men, det er fortsatt veldig artig..og det passet meg bedre å hoppe på ski enn å gå på ski.”

En annen var litt mer opptatt av hvilke utfordringer skihopping gav.

”Det er jo selvfølgelig spenningen. Det er jo for alle, selv om jeg kanskje du..ikke alltid du er glad i spenningen heller, for det er jo en utfordring da. Men tror også at den tekniske treningen og de koordinative oppgavene er noe som jeg synes er veldig artig å holde på med da. Stadig.. for det er jo en veldig fin koordinasjon, den teknikken og det ser jeg på som en utfordring da. Prøver å..Nja.. det er det jeg tiltrekkes av. Utfordringer.”

Bakgrunnen til informantene og deres begrunnelser for å være aktiv innen skihopping viser at det ikke er bare et jag etter en medalje som er drivkraft, men vel så mye følelser for å holde interessen ved like. Det er også med på å forbedre ferdigheter og prestasjoner. Intervjuene viser at selv om interessen for skihopping er der, er det også tendenser til at et miljø og et nærmiljø tilrettelagt for hopping må være til stede noe som også kan skape bedre rekruttering.

5. 1 Skihopperen som identitet

Skihopping som scene er hva som setter utgangspunkt. Kriterier blir satt for hvordan skihopperen som identitet og kropp skal eller kan være. Hvordan de som fugler kan fly lengst mulig. Andre skuespillere i form av utøvere kan sette en standard for hvordan utførelsen av trening, teknikk og prestasjoner skal forekomme. De blir forbilder eller får hovedrollen i skuespillet hvor de andre skuespillerne får biroller, men hvor birolleinnhaverne prøver å gjøre det som skal til for å få hovedrollen.

Informantene og forbilder

Forskning viser til at unge som har forbilder innen idretten er mye mer aktive enn de som ikke har dette (Stensaasen, 1977). Å leve seg inn i rollen som et forbilde, å være Ronaldo på fotballbanen, Petter Nordthug i skisporet eller Usain Bolt, kan være viktig for å opprettholde leken i treningen. Det kan også være god lærdom å studere de ved å se på fasiten for hvordan utførelser skal gjøres korrekt. Leik er en av faktorene for læring og gjøres både av barn og voksne. Å undersøke om informantene hadde forbilder innen idretten, kunne si noe om den identiteten de prøver å bli og hvilke særtrekk informantene legger vekt på i forbindelse med skihopperen. Alle de spurte i undersøkelsen hadde hatt forbilder i skihopping.

” I starten var det mye Adam Malysz og sånt i starten da for da var han god og så kom Sigurd Pettersen og så, forbildet nå er vel egentlig mer mot Janne Ahonen og sånn som har holdt på så lenge. Gregor Schlierenzauer å, de beste da. De er jo forbildene. ”

Det kom klart frem at det var de som var ”best” var de som oftest var forbilder. Dette er sikkert noe en hver av oss kan se tilbake på og bekrefte. Det er noe med de som vinner og de som presterer best. Noe fanger interessen mer enn de som presterer bare på det jevne. De skiller seg ut. De oppnår drømmen om å stå øverst på pallen og blir derfor noe å strekke seg etter.

”Ikke noe annet enn at det var de som var best i verden. Det var jo de som var best i verden i den tiden... Også kom Matti Nykänen som var en fantastisk skihopper. Som ble en legende i hoppbakken og også har blitt det privat etterpå men, men mest fordi han var så fantastisk god i hoppbakken. ”

Forbildene hadde forandret seg gjennom årene fra barn til utøvere for informantene. Det startet som regel med de som var best i verden, men utviklet seg senere mer mot utøvere som informantene hadde trent med og som de så på som rollemodeller. Freud sin tilnærming av å kunne konstruere identitet gjennom å konsumere trekkene til forbildet (Stroizer, 2002) vises i uttalelser av informantene. Ofte etter litt tenkning kunne de begrunne dypere hvorfor de ble fasinert av forbildene. Disse grunnene tok bildet vekk fra resultatene og hva de hadde oppnådd, men ble rettet inn på treningssammenheng og hvordan disse personenes uttrykk i rollen som skihopper ble oppfattet.

”Spesielt slik som Ljøken i forhold til hvor proff han er i, var i treningssituasjon. ”

En annen informant svarte

” Det var mest det hopp tekniske. Bredesen var jo litt mer, han trente sammen med oss..så han så jeg jo var bedre på alt..alt var bedre så det ble for bilde på en måte for å se hvor jeg måtte for at det skulle bli bra.”

Den ene treneren var tydelig på at det var flere individuelle faktorer som kunne gjøre en person til et forbilde innen skihopping. En av personene som ble framhevet var Roar Ljøkelsøy.

”Vi hadde jo en Roar Ljøkelsøy på laget i mange, mange år som kanskje kan vær nærmest det vi kunne si var liksom et forbilde. Og han har også fungert som veldig bra som kaptein fordi at han var alltid strukturert, organisert, han viste hva han skulle gjøre, han planla, han hadde ting på plass og gjennom det så hadde han også et talent og en ”fighter spirit” som var unik som gjorde at han ble en god skihopper.”

Det er tydelig at det er egenskaper ved forbildene som informantene ser ut til å ønske at han skulle ha hatt og som det er mulig for andre å se etter for å utfylle seg selv for å bli bedre. Men det var ikke alle som ordla seg slik. Tror ikke at informantene hadde forbildene som sin viktigste inspirasjon og informasjonskilde til å kunne utføre skihopp. Trenerne kommer også inn i bildet hvor de er de personene som skal lære bort teknikk og hjelpe til med å oppfylle krav, for å bli en så god skihopper som mulig. En av trenerne poengterte blant annet at det var viktig å stole på dem når det var snakk om teknikk. Man kan si at trenerne lærer bort teknikk og kunnskap hvor hver lille del kan ha sitt eget forbilde og hvor eksempler kan trekkes frem. Men det er opp til utøverne individuelt for hvordan disse skal konsumeres og utføres. Den ene treneren uttalte dette om forskjellige forbilder innad i laget.

”Ja på forskjellige måter selyfølgelig, men tror ikke at det er den samme utøveren på alle måter for å si det sånn. Vi har enkelte som er veldig..liksom..føler har muskulatur. Det er også veldig individuelt forskjellig og..., også genetisk bestemt vil jeg tro er en del av det. Så har vi noen som har fantastisk muskulatur, mens andre har en mye bedre teknikk. Andre er liksom forbilder i laget, gjør alt i forhold til hvordan vi anser som en toppidrettsutøver skal være... Fordi alle har sine sterke sider og svake sider.”

Det er ikke bare å konsumere en identitet slik Freud sin tilnærming. Bak konsumeringen ligger det mange detaljer som må observeres. Ut fra intervjuene blir man ikke en skihopper av

å kopiere bare en person. Det er flere enn en egenskap som må til i tillegg til de individuelle ferdighetene for å bli god og for å kunne skape en skihopperidentitet.

Uttrykkene på scenen og bak gir også inntrykk av at de blir inspirert og får inspirasjon av rollemodeller. Rollemodellene kan forbindes med uttrykkene og de handlingene informantene avgir (Hogg, 1995). Sammen med hva informantene forteller hva som er deres forbilder, kan dette være tegn på at enkelte identiteter har mer relevans enn andre. Alle informantene nevnte blant annet Janne Ahonen ved flere anledninger da de skulle trekke frem forbilder samtidig som den ene treneren fremhevet Ahonens kroppsbygning som et mer spesifikt forbilde enn en hel person.

Ut i fra hvordan informantene ser på forbilder er det flere likheter enn forskjeller. Alle var opptatte av de identitetene som var best enten gjennom prestasjon eller andre egenskaper. Fysiske og mentale. For informantene er det en draging mot det å prestere best og være best. Dette vises i deres tiltrekkende beskrivelse av forbildene. Og det er hva informantene ble tiltrukket av som utgjør den største forskjellen. Med erfaring øker beskrivelsens detaljer av forbildene og hvorfor de er forbilder. Dette kan settes i sammenheng med hvilket nivå av kunnskap informantene besitter.

Identiteten

Informantenes utsagn om utøveridentiteten legger mer tyngde i at det er *res cogitans*, den tenkende substansen enn *res extensa*, noe legemlig som betyr noe når man snakker om å kunne fortelle hvem skihopperen er. Kroppen blir skallet, mens tanken og handlingen blir det utfyllende for skihopperidentiteten. Miljøet rundt og samfunnet ser mer på det legemlige i forbindelse med skihopping gjennom objektivisering av hvilken kropp som flyr lengst, pengemulighetene ved seier og det spektakulære. Det er lite som tilsier en god forståelse for skihopperen som person og utøver utenfor det bilde som skallet gir uttrykk for til publikum. Dette samsvarer godt med Platons huleligning hvor man observerer, tror man ser noe og trekker konklusjoner ut fra dette, istedenfor å undersøke nærmere hva som er sannheten (Tollefsen mf., 2002). Gjennom sine roller som de spiller godt, virker det som om utøveridentiteten står veldig sterkt og godt innarbeidet informantenes rutiner, til og med til trenerne.

Hva som kjennetegner en skihopper kan bli tolket forskjellig og ble derfor delt opp i to spørsmål om kjennetegn og forskjeller fra andre idrettsutøvere. Informantene mente blant annet at skihopperen er en tøff og offensiv utøver, hvor stor innsats, hardt arbeid og ”guts” må til for å nå toppen. Et par var inne på at idretten hadde blitt mer profesjonell. En økende profesjonalisering gjorde at idretten krevde mer og at det man gjorde på treningen var svært viktig. I forhold til hva som ble gjort på trening ble det antydnet at skihopping var noe forskjellig i forhold til andre idretter, blant annet langrenn.

”...det handler ikke om å trene mest, du blir ikke garantert best hvis du trener best eller mest. Veldig viktig å trene riktig. Kvalitet er viktig. Du kan løfte så mye knebøy du bare orker, men du trenger ikke å bli en bedre skihopper av det.”

En annen følte at det var litt flere områder en skihopper måtte beherske i forhold til andre idrettsutøvere, både koordinasjon, styrke og teknikk. Skihopping er en idrett som er unik i sin utførelse. Ingen annen idrett gjør nøyaktig de samme bevegelsene unntatt kombinert som består av både skihopping og langrenn. Den ene treneren var vertfall veldig tydelig på hvor vanskelig det var å få til satsen perfekt på hoppkanten i forhold til tilløpet og teknikk med den farten utøverne akselererte opp i.

Med en økende profesjonalisering var en utøver inne på at skihopperen begynte å bli mer og mer en helårsutøver.

”Det er veldig mye arbeid og etter hvert en helårs idrett. For min del føler jeg meg ikke som noen helårsutøver enda. Men flere og flere satser på sommeren også.”

Selv om han syntes at skihopping begynte å bli en helårs idrett, fortalte han at han benyttet sommeren mest som en foreberedende del til vinteren ved blant annet å bygge opp fysikken.

Den ene treneren utdypet tøffheten i beskrivelsen av idretten ved å si at hopperne var tøffe gjennom de utfordringene og valgene de måtte gjennom for å komme opp på det nivået. Det var mange faser mot å bli en god hopper, blant annet å gå fra små bakker til store hvor mange bruker å falle av.

En annen beskrivelse av skihopperne var at de var en ganske leken gjeng. Og begrunnet dette gjennom det adrenalinet som ble skapt av å hoppe, noe som også førte til at flere søkte etter dette eller ved at de måtte ha adrenalin ellers i hverdagen. En mer helhetlig forståelse fra informantene er at skihopperen er en toppidrettsutøver, blant annet gjennom den økende

profesjonaliseringen. Antagelig ved at skihopperen ble sett veldig mye på som toppidrettsutøvere, syntes den ene treneren at skihopperen egentlig ikke hadde noen veldige ensbetydende kjennetegn ved at de er ganske lik andre.

”for å bli topp idrettsutøver så tror jeg at du må du ha en del sånne...sånne kvaliteter i forhold til det å jobbe hardt, i forhold til det å være målbevist, i forhold til det å takle motgang, i forhold til det å takle medgang også ikke sant. Alle de tingene der for at du skal bli på topp, så tror jeg alle idretter har de tingene i seg, men skihoppere er vel ikke så veldig ulik andre toppidrettsutøvere.”

De psykiske kravene var også en del av beskrivelsen. I sammenligning med lange intervaller i langrenn. Svarer en informant at det krever for utøveren i skihopping en sterk psyke, som man kan slå av og på ofte og som fungerer når man slår den på. Dette var på grunn av de små marginene blant annet avsatsen krever og på grunn av at man må klare å være konsentrert de få sekundene man utfører arbeid på trening.

”..mye mer fokus og skjerping i akkurat de øyeblikkene man skal være skjerpet på trening....man må klare å slippe seg ned og komme opp og..så det...det krever høy konsentrasjon og at man klarer å slappe av i mellom slik at man klarer å være nok på hugget når man skal være på hugget.”

En annen svarte

”Det er viktig å ha det fysiske i bunnen, men også hodet er i utgangspunktet det viktigste for en skihopper da i forhold til andre idretter å. Der det ofte er å trene mest eller best.”

Det ser ut som om informantene er enig i at skihopping er en mental tøff idrett som krever mye av psyken. Dette kommer også igjen fra hva treneren svarte om de utfordringene man hadde da utøvere skulle gå opp i bakkestørrelser.

Hva som kjennetegner en skihopper er kanskje lettest ut fra informantene. Å se sammenheng med andre idretter og utøvere, for å kunne se hva som er spesielt med idrettens egenart. Dette skinner igjen i svarene noe som kan bety at dette ikke var det letteste spørsmålet de svarte på. Som en felles grunnfaktor kom det fram at det er viktig å ha de fysiske og psykiske kravene på plass. Disse kan være like med krav til andre idretter hvis man tar utgangspunkt i den ”generelle” toppidrettsutøveren eller 24-timersutøveren. Skihopping er en individuell idrett og er derfor litt forskjellig fra lagidretter, men har en litt egen spesiell måte å trene på i forhold til

de kravene skihopping setter. Dette er treningsøkter hvor man gjør kort arbeid, men hvor man må være maks konsentrert for hver utførelse.

De informantene med størst erfaring var flinkere til å beskrive en skihoppers identitet. De var også flinkere til å drøfte skihopperen. Det ble nevnt krav, utvikling og hvilken innvirkning forandringer innen idretten hadde betydning for utøveren. Den største forskjellen mellom minst erfaring og høyere erfaring var hvor utdypende og åpne svarene var. Større erfaring gav dypere svar og en mer åpen informant. Erfaring er både basert på prestasjon og alder. For å forstå seg selv, må man se på erfaring i relasjon til seg selv. Noe de som er eldre kan ha gjort mer enn en yngre generasjon. Alder og erfaring kan gi høyere kunnskapsnivå gjennom mer erfaring og mer åpne informanter ved at det er en situasjon som ikke er ny og skremmende.

Skihopping som lag

For å få frem mer av idrettens egenart ble det spurt om hva det var med skihopping som gjorde idretten spesiell. En informant trakk da frem dette med miljøet til skihopping. Flere hadde svart at miljøet hadde vært en betydning for at de drev med skihopping og at det var et godt miljø. I tillegg til dette trakk en informant frem lagmiljøet som en forskjell til andre idretter.

” Og så tror jeg det er en bedre lag ”feeling” enn i mange andre lag idretter.”

Intervjuer: Kan det ha noe med at miljøet er mindre eller?

”Ja det kan være det, men så trener vi sammen hver eneste dag i..så godt som mulig vertfall. Så man blir veldig knyttet og man pusher på måte hverandre hele tiden, da må man..da kjenner man hverandre så godt etter hvert. Ja jeg tror at det er bedre lagfølelse her enn i håndballag nesten, at man er mer lik gruppe, kan være ulike personer men, mer lik i ønsket om å oppnå noe, oppnå det samme.”

Svaret til informanten preges av at han er veldig fornøyd med hvordan miljøet er, noe som kan vise til at det blir gjort mye riktig med tanke på arbeid med utøverne innen den gruppen han er en del av eller har vært. En annen informant sa seg også enig i at miljøet i skihopping var noe spesielt og viktig.

”Så..ja det er miljøet har på måte.. det som gjør at du forblir i hoppbakken da.”

Noe av det gode miljøet kan være bakgrunnen for informantenes gode følelse for skihopping, gleden og hvorfor de fortsatt satser på å bli best eller fortsatt arbeider innen miljøet. Dette kan vise til at det er et veldig inkluderende miljø som tar godt vare på de som er en aktiv del av det. Men det kan også skape en større kontrast i forhold til utgrupper eller utøvere som ikke er i så stor grad delaktig.

Informantene sett på som et lag som kan defineres gjennom ”personer som samarbeider om å fremføre en enkel rutine” (Goffman, 1992:72). Selv om enkelte meninger varierte, virket det som om de prøvde å følge lagets regler. Inntrykket man fikk fra informantenes opptreden stemte godt med den fasaden de la opp til og ga et ekte inntrykk av hva som kjennetegner en skihopper. Tydelige ulike meninger innad i laget lager en falsk stemning noe som ikke er tilfellet blant informantene, men uttalelsene er heller ikke for like noe som tyder på at det ikke har blitt avtalt hva man skal si på forhånd. Selv om svarene ikke virker avtalt kan et avtalt standpunkt for laget påvirke medlemmene til å føle seg tvunget til å følge det (Goffman, 1992). Uttalelser om press på en tynn kropp var det mest åpenlyse hvor uttalelsene varierte. Dette kan forstås ved at det er et vanskelig tema og hvor utøverne har kjennskap til at det har vært tilfeller av problemer tidligere. Uttalelser fra enkelte fortalte at kropp og riktig kropp ikke var noe tema eller stort samtaleemne, men var igjen ekstremt viktig for å prestere. Andre fortalte igjen at kropp var et tema som ble tatt opp, som de hadde fokus på. Her kan også nivåforskjeller eller forskjeller i støtteapparat og organisering av opplegg være en påvirkende faktor.

Ulike nivå av erfaring så ut til å gi noen ulikheter, men også mange likheter i informantenes uttalelser. Uttalelser om lag og forbilder ga veldig like svar. De mest erfarne informantene var mest åpne til å snakke om hvor mye og hvor stort samtaletema skihopperidentiteten og kroppen var. Med eksempel på kropp, hadde de en aktiv agenda som også var et aktivt diskusjonstema. Diskusjoner om hvilken trening som fungerte best, forberedelser, teknikk og hvordan kroppen skulle være. Man hadde også et team rundt seg som var med i prosessene, spesielt med tanke på å kontrollere kropp og vekt. Den minst erfarne svarte at kropp og det å være skihopper ikke var et stort samtaleemne.

Skihopperen og utvikling

For å sette skihopperen i et større perspektiv ble informantene spurt om hvordan de syntes utøverne hadde forandret seg gjennom sin egen barndom og gjennom sin karriere. Spørsmålet kunne tolkes både i form av hvordan utøverne var og hvordan kroppen til skihopperne hadde vært. Informantene tolket spørsmålet begge veier og hadde ulike meninger om utviklingen til skihopperen. Profesjonaliseringen av idretten ble nevnt. Det ble blant annet sagt at utøverne i dag måtte være bedre trent og klokere enn noen gang før. Dette ble videre presisert i at det er vanskeligere å slå gjennom for å bli god i dag enn før.

”Skihopperen slår gjennom litt senere og ofte mye bedre fysisk rustet enn før da.”

At skihopping hadde blitt vanskeligere i forbindelse med å slå gjennom, var det også en annen informant som mente.

”.. de siste årene har jo skisporten blitt mye mer profesjonell. Før kunne man slå gjennom da man var 15-16år i verdenstoppen. Nå er man nødt til å ha litt fysisk ballast i bunn for å kunne hevde seg. Det har jo gjort at fokus på fysisk trening har blitt viktigere... og mer seriøse utøvere etter hvert.”

Forandringen informantene synets å se innen skihopping var en større utfordring for yngre utøvere å slå gjennom enn før. Dette var på grunn av de manglet det fysiske grunnlaget og kan ha noe med innføringen av BMI reglene innen sporten. Før reglene ble innført var det et stort fokus på tynne utøvere og det var godt kjent at en tynn kropp svevde lengre enn en tyngre (Müller, 2009). Dette ble presisert av den yngste informanten.

”I starten sånn kroppsmessig og sånn har de vært voldsomt sånn tynne helt i starten og så har det egentlig blitt litt mer normale folk da.”

En endring av kroppstype for skihopperen kan derfor sees som positivt i denne sammenhengen og nettopp det som var meningen bak reglene. Men den ene treneren hadde sett en annen utvikling i sommer som han mente skapte bekymring.

”Vi har sett i sommer en litt sånn bekymrende utvikling som har vært da akkurat nå i sommer. Vet ikke da..Så har det vært veldig få tilfeller med enkelte som har, som ser ut som har gått ned veldig mye på skilengde i forhold til hva de har lov til. Det er da altså et resultat av at du da, for da kan du bli en del lettere for å si det sånn. Og det er et...hvis det presses ganske

langt så kan det være at den BMI regelen som er innført ikke har sin, den virkningen den er ment å ha da.”

Den samme treneren mente at skihopperen har endret seg i forhold til de krav som hadde vært til stede for å optimalisere mest mulig innen idretten. Han brukte for eksempel innføring av V-stilen som brakte nye krav for å kunne fly lengst mulig nedover hoppbakken. Han trakk også frem perioden hvor det var fokus på å være tynn, fordi det var den mest effektive metoden for å sveve lengre. I den senere tid har BMI regelens innføring med kortere ski som et mulig utfall, ikke bare gjort det viktig å kunne fly. Den har gjort at utøverne også er avhengig av den fysiske kapasiteten som bor inne i dem, gjennom kraften som gjøres i avsatsen. I denne forbindelsen la han også til at det hadde vært en periode med større og mer kraftfulle kropper i tiden før han begynte med skihopping.

” men kanskje 10-15 år før det, da var det nok enda mye større kropper og tyngre og de løftet mye mer. De hadde ikke den kompetansen i forhold til hvordan trene nervesystemet for å utvikle kraft, istedenfor at de da trente veldig muskulært for å utvikle kraft og, og det også i forhold til den kunnskapen som har blitt på trening.”

Utviklingen av skihopping viser at den har beveget seg i en viss grad i takt med miljøets felles forståelse av skihopperen. Utvikling kan være et tegn på at kroppen har blitt bestemt av sosiale strukturer som også kan kalles et ”idiom” gjennom Goffmans oppfatning (Shilling, 2006), mens forskningen kan tyde på en identitetsskapelse gjennom kroppen i form av det legemet noe Kant tok mer utgangspunkt i.

Skihopperens uttrykk

Hvordan uttrykkene av de menneskelige fuglene blir oppfattet blant folk flest, er noe som viser tegn på hvordan identiteten er. I forhold til hvordan skihopperne blir fremstilt, blant annet fra media var det ulike synspunkt fra informantene. En informant var ganske fornøyd med hvordan de ble fremstilt i media.

”..jeg synes de viser hvordan vi er. Vi har vel etter hvert begynt og blitt, burde kanskje vært litt mer sprell over oss da.”

Informanten synes kanskje at skihopperne selv burde vært litt mer livlige i mediebildet ved at det er et av kjennetegnene som betegner rollen skihopperen utspiller. Han legger grunnen for et mer rolig bilde av skihopperen sammen med den økte profesjonaliseringen.

” Vi har da rykte på oss for å være noen som lager liv å røre og kanskje noen skandaler opp gjennom..men det har vært lite slik de siste årene. Det er jo bare sånn det er at det er mer profesjonalitet med det vi holder på med. Så jeg synes vi kommer frem på det..slik som vi ønsker.”

En annen informant er enige at skihopperne blir fremstilt litt slapp, men dette er i sammenligning med andre utøvere.

”Jeg syns ofte at de blir framstilt som litt slappe utøvere som ja..ikke er på nivå med de andre da. Det er litt feil framstilling syns jeg. Vi trener kanskje ikke like hardt hele tiden, men vi trener like mye vertfall. På den måten er det nok litt undervurdert da.”

Informantene var både delvis enig og uenig i hvordan skihopperen kommer frem i media. Noe av dette kan være skihopperens egen grunn, men også noe kan være hvordan media framstiller de i forbindelse med reportasjene. Det er selvsagt ting i media man kan bli uenige om ved at det bestandig er sider som ikke kommer frem, men likevel er det mye som kan stemme i følge informantene. En av informantene var også inne på at skihopping kanskje blir sett litt ned på i forhold til andre idretter, når man tenker på prestasjoner og hvordan de står i sammenheng med trening.

”Men holdningene og sånn det er, ja stiller større krav til nå en hva det kanskje har gjort før og men...det er som alle andre steder veldig viktig. Og der tror jeg skihoppere er litt undervurdert å, blir sett på som litt sånn kan ta det som vi vil og lykkes likevel.”

De fleste av informantene mener at skihopping er like hardt treningsmessig og krever like gode holdninger som andre toppidretter, og den ene informanten mener at det er litt urettferdig i forhold til utøverne at de blir sett litt ned på i forhold til andre idretter gjennom den innsatsen de legger ned.

De grove trekkene hva som kjennetegner skihopperen kommer godt frem gjennom rollen informantene spiller. Og det virker som om rollen de spiller tar en større del av hverdagen etter hvert som profesjonaliseringen øker. Intervjuene viser hvordan informantene mener skihopperens identitet og kroppsbilde er eller skal være gjennom den fasaden de ga uttrykk

for. Både den personlige fasaden og lagets fasade ble uttrykt. Informantenes roller som skuespillere viser at de spiller sine roller godt og at de har tro på den rollen de spiller, gjennom det inntrykket intervjuene gav meg som intervjuer. Alle som ble intervjuet har en felles forståelse for at toppidrettsutøveren er en slags grunnfasade, for hvordan skihopperens identitet er med flere spesifikke kjennetegn knyttet opp mot idrettens egenart. Idrettens egenart er også med på å bestemme videre hvordan enkelte skihoppere spiller sin rolle gjennom for eksempel å søke adrenalin eller spenning, men kan være forskjellig fra person til person. Informantene viser til en forskjell i uttrykkene på scenen og bak hvor enkelte uttrykker at de trener og jobber like mye og har like store krav som andre toppidrettsutøvere. Dette er i sammenheng med hva de mener blir uttrykt på scenen. En informant uttrykt seg ved at han mente publikum hadde fått et misvisende uttrykk av utøverne.

”På den måten blir vi sikkert sett på som ikke helt toppidrettsutøvere siden vi ser så spinkle og tynne ut.”

Dette sitatet hadde sammenheng med både kroppsbilde og hvilke krav som blir stilt til skihopping. Utøveren er oppmerksom på at de kanskje ikke gir det uttrykket de skal gi gjennom den persepsjonen publikum gjør gjennom utøvernes kropp. Uttrykkene fra utøverne gir et inntrykk av en toppidrettsutøver. Jeg som intervjuer fikk gjort persepsjonen av identitet og hva som kjennetegner en skihopper, mer enn bare det kroppslige som kommer frem gjennom utøvernes ytre.

Det er et skille mellom trenerne og utøverne gjennom deres formidling av skihopperen og idretten. Man legger merke til at trenerne er mer reflekterte og går mer inn i detaljer enn hva utøverne gjør. Dette kan ha med den rollen trenerne har som er ulik i forhold til utøverne selv om de også har vært utøvere. Gjennom sin rolle som utøvere mot det å bli en trener, har de knyttet til seg mer kunnskap og erfaring enn hva de aktive utøverne har. Gjennom sin rolle som veileder og lærer kan man se på treneren som en sufflør eller en skuespiller, som spiller en viktig birolle i forhold til det å konstruere en skihopper og skihopperidentiteten. I arbeidet med å finne hva som kjennetegner en skihopper er sufflørrollen en like viktig rolle som skihopperens rolle ved å kunne hjelpe til med riktig uttrykk.

Utøvernes prestasjoner er avhengige av hvor stor tro de har på rollen de spiller. Informantenes uttalelser viser at rollen som skihopper er veldig lik fra individ til individ. Når en skuespiller påtar seg en fastlagt sosial rolle, vil han som regel oppdage at det også er fastlagt en spesiell fasade for den som man prøver å følge. Ved å inntre i en ny rolle, blir man mer en reseptor

enn en som genererer uttrykk. Her kan man se en forskjell mellom den yngste utøveren mot den treneren som er eldst. Treneren har en rolle hvor han står friere for å generere enn den yngste, han bruker mest persepsjon og prøver å uttrykke trenerens og lagets meninger. Selv om dette kan skje, viste den yngste mer direkte og sterke meninger ved enkelte saker hvor de andre var mer vage i uttalelsene.

5.2 Skihopperens optimale kropp

Det er ikke bare tankene og handlingene som kan gi uttrykk for hva en skihopper er. Kroppen forteller også sin historie, deler sin horisont med øyets persepsjon og kan være en pekepinn på hvordan en identitet er. Identiteten er med på å fortelle hvem vi er. Innen idretten gir kroppsbildet en mening. Som svevende fugler er det blant annet en fordel å besitte en lett kropp. Også ellers i det vestlige samfunnet er det et felles syn på hvordan en kropp skal se ut (Bordo, 1993). Hvor mye man skal legge vekt på kroppen som en markør på hvem vi er kan diskuteres. Det er forskjell på persepsjon av menneskets kropp og interaksjon med et individ, for å danne bilde av en identitet eller et bilde av personen man observerer. Persepsjonen av individet er det første som skjer før en interaksjon. Ved at den er først i aksjon, gir den innflytelse på dannelsen av det individet man danner bilde av. Dette er selvsagt avhengig av hvilken horisont man analyserer gjennom.

Innen skihopp har det vært fokus på at en lettere kropp har bedre forutsetninger å fly enn en tyngre. Svarene fra informantene ga et lignende svar, men tok hensyn til reglene som er blitt innført. Alle assosierte den perfekte skihopperkroppen med å være lett i tillegg til andre fysiske faktorer som spenst. En informant uttalte

”Du må være svever med bra fysikk.”

som beskriver nettopp det at idealet er en skihopper med bra spenst og som kan fly samtidig. En av trenerne satte også fokus på at i tillegg ville det vært ideelt å være bred i kroppen.

”Du klarer ikke å bygge muskulaturen ut. For det som hadde vært ideelt, hadde vært å få ham bredere. Og hvis du ser ham for eksempel sammen med Janne Ahonen som er en mye mer bred..du ser både skuldrene og du ser hoften, det er en mye mer bred struktur. Uten at det er sånn rundt i tillegg ikke sant ja. Det mest ekstreme er jo å få ham bredest mulig og flatest mulig. For du skal jo ut å fly. Og når du i tillegg er lettest mulig skal du også ut å fly. Så det

er jo sånn at, så lenge du skal ut å fly så har vekten en komponent og arealet en komponent. Og det er om å gjøre, å i utgangspunktet da å få det til å harmonere vil jeg si.”

Trenerens beskrivelse av den optimale skihopperkroppen viser hvor vanskelig det er å oppfylle idealet. For alle er ulike med forskjellige forutsetninger. Og alle har sine egne fordeler og ulemper. I tillegg var alle inne på reglene som gir en tillatt BMI grense for lengde på ski. Det var bare en av informantene som kritiserte gjennomføringen av reglene. De andre syntes å ha en holdning som anerkjente reglene ved bare å prøve å gjøre det beste med det. En av informantene svarte med fokus på reglene at man gjennom de måtte prøve å være på grensen som reglene tillot for å kunne prestere best mulig. Andre nevnte at man måtte være lett og måtte kunne fly, istedenfor å uttale seg direkte om at man måtte være på BMI grensen.

Som en fortsettelse om kropp og kroppsbygge, ble det videre spurt hvor stort fokus det var i miljøet på kropp. Det var ikke noe overraskende at informantene svarte at det var et fokus på kropp innen miljøet. Kravene har blitt slik at man må ha fokus på det hvis man skal henge med i toppen. Men på den andre siden var ikke kropp det eneste fokuset. Man fokuserer også på overskudd til å prestere i tillegg til det som terpes på trening. En av informantene synes at det er positivt med åpenhet om de kroppslige kravene.

”Det påvirker meg kun positivt ja. De vet jo hva vi vil og hjelper oss med det. Og passer på hvis ting begynner å skjære ut. Så det er veldig bra at vi har med oss noen som forstår vår situasjon..om at det lønner seg å være liten og lett for å fly lengst mulig.”

I tillegg var noen av informantene inne på at det var forskjell på i eller utenfor sesong hvor de satte mer fokus på en lettere kropp i sesongen enn i oppkjøringen. Dette er lett å sammenligne med andre idretter som krever en lettere kropp under konkurransedeler. Det kan sammenlignes med de fleste vektklasseidretter og ikke minst fitness og kroppsbygger sporten. Den er kanskje er det beste eksemplet på forskjell fra forberedelse til konkurranse kroppsmessig, hvor man er på en veldig stram diett før konkurranser.

Hvor mye de snakket om kropp kom litt ulik fram. Enkelte fortalte at det var litt snakk, mens andre fortalte at de pratet om det for å dele blant annet erfaringer eller diskuterte med ernæringsfysiolog. Ernæringsfysiologen og støtteapparatet rundt, var det enighet om var viktig for å støtte og hjelpe utøverne med blant annet det med kropp.

Uten tvil kommer det frem under intervjuene at den lette kroppen som svever best nedover hoppbakken, er den kroppen som gir størst fordeler innen skihopping. God spenst ble nevnt

etter at en lett eller tynn kropp ble sagt. Dermed kan man si at det er positivt gjennom en skihoppers øyne at man ligger nede mot målet som har blitt satt for BMI reglene.

Vinnerkroppen ser ut til å være et forbilde for en skihopper, som kan bli omdannet til suksess og symbolsk verdi (Schilling, 2006). Andre resurser enn den legemlige kroppen er også som nevnt tidligere, personlige egenskaper som vilje og pågangsmot. Dette kan også sees som en del av fysisk kapital.

Selv om informantene var på samme bølgelengde når det var snakk om hva som kjennetegnet skihopperens identitet kroppsmessig, var det også en liten bekymring for den fremtidige skihopperen. Det var en bekymring for at strevet etter den fysiske kapitalen og en lettets mulig kropp skulle bli hardere igjen som nevnt tidligere, men også at det ble overført for lite økonomisk kapital i form av penger inn i skihopping. Lite økonomisk kapital kan gjøre det vanskeligere for utøvere å skaffe seg symbolsk kapital gjennom dårligere tilrettelegning og satsing. Denne bekymringen for skihopperen var ikke bare i forbindelse med norske forhold, men også i forbindelse med skisporten i helhet fra sentrale hold. Det var en mening om at skihopperen som person eller identitet kunne bli svekket, hvis ikke mer penger ble fordelt bedre ned til utøverne.

Kroppen som identitetsmarkør kan sees i to sammenhenger. En som et fysisk bilde på hvordan en skihopper ser ut og hvor det å ligne mest på den optimale skihopperen kroppsmessig, men også kravsmessig har høy verdi. Den andre er hvordan kroppen symboliserer skihopperen som identitet og blir assosiert i det offentlige. Deres rolle som en del av et lag og individer er viktig for dem selv og for en større sammenheng hvor de er representanter. Her kan man trekke frem toppidrettsutøveren, det lokale skihopperlaget de er en del av, eventuelt et landslag og som representanter for landet Norge.

Scilling (2006) skriver gjennom sin tolkning av Bourdieu at identiteten sees i sammenheng med individets sosiale standsted, formasjonen av habitus og utvikling av smak. Det sosiale standsted er hva som blir påvirket gjennom de daglige interaksjonene hvor dette fortsetter utviklingen av kroppen. Habitus er en relasjon mellom både familiære og nyere situasjoner, mens smak dannes av hva man velger og foretrekker gjennom livet. Dette kan være livsstil som kan skape det nødvendig å være tynn for å oppnå den fysiske kapitalen. Kroppen blir et uferdig individ hvor forming skjer gjennom deltagelse i det sosiale liv. Altså kan ikke kroppen som et symbol på hvem vi er bli forklart så enkelt som hvordan vi ser ut. Det er flere faktorer

å ta hensyn til som kan påvirke hvordan vi som individer blir formet, som forholdet mellom sosialt standsted, habitus og smak.

Ulikheter mellom informantenes erfaringsnivå kom blant annet mer fram gjennom spørsmål om den optimale kroppen og objektivisering rundt skihopperidentiteten og kropp. Den minst erfarne av informantene hadde sterkere synspunkt om hvordan kroppen skulle være. Man burde helst ligge ned mot BMI kravet. Dette synet forandret seg oppover de informantene med større erfaring. Større erfaring ga tydeligere svar på at det var flere viktige momenter i spill enn bare det å være lett. Det virket som om den med minst erfaring hadde litt mer fokus på en lett kropp enn de andre. Det kan være at en yngre utøver med mindre erfaring, kan se vekten som et større virkemiddel enn andre fysiske egenskaper for å nå målet om å bli best. Dette på grunn av at den fysiske kapasiteten gjennom muskulatur enda ikke er på plass.

5.3 Påvirkning fra omgivelsene

Objektivisering og press på utøverne kom ikke så godt frem gjennom intervjuene. Det var et tydelig vanskelig spørsmål som de enten kanskje vegret seg for å svare på eller som generelt krever mye tenkning. Gjennom hele intervjuene kommer det bedre frem at den harde konkurransen innen idretten skaper et prestasjonspress. Hvor dette igjen legger store krav i forhold til hvilken kropp utøverne bør ha og hvordan de bør oppføre seg som toppidrettsutøvere. Det ble lite snakk rundt objektivisering og press, fordi man merket at det var et litt unormalt og kanskje litt ubehagelig tema.

Direkte samtaler om det å være en skihopper eller samtaler rundt skihopperidentiteten, virket ikke å være et stort samtaleemne i hoppmiljøet. Isteden fortalte de at dette kanskje kom bedre frem gjennom det de diskuterte og delte erfaringer med hverandre gjennom forberedelser, trening, teknikk og utstyr. Men dette er med på å bygge opp under skihopperidentiteten, så på en måte er det å være en skihopper et tema som blir diskutert. Sammenligner man utøverne og trenerne virket det som om trenerne hadde mye mer fokus på og samtaler om kropp og det å være skihopper. Dette kan ha noe med de ulike rollene utøver og trener besitter gjennom å lære bort, og det å lære og å gjøre. Det kom også frem at de lærte litt om det å være toppidrettsutøver på idrettsfag i forbindelse med skihopperrollen. Dette kan være en av de første avanserte stegene mot det å bli en toppidrettsutøver. På den måten informantene har uttalt seg, kan man se at de har en mening om at skihopperen og toppidrettsutøveren er

synonymt. De tar selvsagt med idrettens egenart i betraktning, noe som gjenspeiler hvordan skihopperen og kravene blir beskrevet.

Informantenes uttalelser om objektivisering rundt temaene i oppgaven bærer preg av et sterkere lys på kropp enn andre temaer. Responsen fra informantene angående kropp var positiv i form av at det var en viktig faktor for å kunne prestere godt. Dette bar videre preg gjennom et aktivt støtteapparat rundt utøvere for å hjelpe de best mulig. Informantene hadde i tillegg lagt merke til i forbindelse med forbilder, at de best fysiske med tanke på både spenst og letthet hadde mulighet for å prestere godt. Ut fra intervjuene kunne jeg ikke finne noe annet enn sunne, opplyste og målrettede personer. Selv om informantene var beviste og kunne tydelig vis mestre det presset de har på seg selv, finnes det kanskje andre med ikke like gode forutsetninger.

Det gode inntrykket informantene ga i forbindelse med hvordan kroppen var i fokus, ga de også i forbindelse med den totale pakken av det å være skihopper og å lære seg til å bli en skihopper. Viktigheten av å kunne yte 100% og være en skihopper det meste av døgnet gav assosiasjoner til toppidrettsutøveren og styrket av at informantenes mening om skihopperen som identitet var en toppidrettsutøver. I likhet med kroppsbildet virker det som om profesjonaliseringen av idretten gir en sterkere objektivisering og viktighet i å spille sin rolle fullt ut. Dette vil si at det blir klarere og klarere at utøvere slik som skihopperen, må finne seg i å være en 24 timers utøver det meste av året. En av informantene følte en slik utvikling som ble vist til i analysen. Viktigheten av å forme en identitet for utøveren er stor både med tanke på forbedret prestasjon, gitt personlig mening og identitet på et individuelt plan, lag, klubb og eventuelt et større nivå (Eubank & Nesti, 2010). Hvordan man skal representeres som skihopper, kommer blant annet gjennom klær og identitet som relateres til prestasjon og kultur. Hvis man ser bort fra klær har man igjen prestasjon og kultur hvor kroppen er en del av hvor uttrykk blir gitt. Utøveren er skuespilleren, kroppen og klærne er kostymet, konkurranse og rampelyset er scenen, mens treningene og hverdagen er bak scenen hvor skuespillet blir forberedt og øvd inn. Fokus på å forbedre utøveridentiteten kan kanskje hjelpe til med å forstå rollen som skihopper bedre. Det kan kanskje hjelpe til med å bli en bedre skihopper, hvor en sterkere assosiasjon til å være utøver er forbundet med motivasjon og til det å prestere godt (Tusak, 2005).

Utøvere i en idrett som krever en tynn kropp kan føle et sterkt press mot å ha en tynn kropp. Skaardal (2006) skrev at dansere kunne få en større kroppsmissnøye hvis de sammenlignet

seg selv, men ikke klarte å oppfylle kravet om en hvis kroppstype som de beste. Et anstrengt forhold til sin kropp og seg selv kan også vises gjennom undersøkelser hvor en høyere prevalens av spiseforstyrrelser er blant annet knyttet til idretter tilknyttet antigravitasjon (Borgen, Torstveit, 2004) og skihopping (Müller, 2009). Det er mulig at individualiseringen, kroppen som en forbrukerkultur og bærer av symbolsk verdi (Giddens, 2006) har ført til et jag etter seier hvor marginene mellom seier og tap i tillegg marginene mellom frisk og syk har blitt små. Idrettskulturen er tilknyttet til produksjon av kroppsbilder og konsum av kroppens symbolisme og kapital (Frew og McGillvray, 2005). Idretten skal skape prestasjoner som skal overgå andre. Den økende konkurransen kan være med på å minimalisere delelinjen mellom det friske og syke etter de økende krav. Ut fra informantenes utsagn har de siste års regler angående BMI og skilengde hatt en positiv virkning. Reglene ser ut til å lagt et lokk for hvor langt det er lov og mulig for å tyne kroppen for fett, hvor andre fysiske og psykiske faktorer blir mer viktige. Det ser positivt ut at hvis skihopperen har forandret seg. Men det finnes fortsatt urovekkende meninger og oppfatninger innad i idretten. En av trenerne uttalte at det var en tendens denne sommeren(2010) til at enkelte hadde begynt å gå ned i vekt igjen.

”Ikke sant. Hvis du kutter 15 cm på skia kan du være 6kg lettere for eksempel. Hva er det som veier opp...har mest å si?”

Kanskje har reglene vært med på å forbedre kroppsbildet, men hvor forskningen og jaget etter seier kan overgå reglene på grunn av ny viten. Selv om objektivisering kan føre til problemer viste utsagnene fra informantene sunne utøvere og en norsk idrett hvor en sunn idrett er en av hovedpunktene.

Litteraturliste

Aase, T.H., Fossåskaret, E. (2007). *Skapte virkeligheter*. Oslo:Universitetsforlaget

Andersen, Odd E. (2001), *Birger Ruud* Oslo: Chr. Schibsteds Forlag A/S

Augestad, Pål, Bergsgard, Nils A. (2007) *Toppidrettens formel: Olympiatoppen som alkymist*, Oslo: Novus Forlag

Augestad LB, Flanders WD. (2002) Eating disorder behavior in physically active Norwegian women. *Scand Med Sci Sports* 2002; 12: 248-255

Baum, Antonia (2006) Eating Disorders in the Male Athlete. *Sports Medicine* 36:1-6

Bordo, Susan (1993) *Unbearable weight : feminism, Western culture, and the body*. Berkeley, Calif: University of California Press

Borgen, J.S. og Torstveit, M.K. (2004) Prevalence of eating disorders in elite athletes is higher than in the general population. *Clinical Journal of Sport Medicine* Jan 2004: Vol. 14 Issue 1:25-32

Brewer, B.W, Van Raalte, J.L., Linder, D.E. (1993) Athletic identity: Hercules' muscles or Achilles heel? *International Journal of Sport Psychology* Apr/June 1993: Vol. 24 Issue 2:237-254

Cashmore, E., Parker, A. (2003) One David Beckham? Celebrity, masculinity, and the soccerati, *Sociology of Sport Journal*, Vol.20, issue 3:214-231

Coakley, Jay J., Dunning, Eric (2000) *Handbook of Sport Studies* London: Sage Publications

Danielsen, A., Nordli Hansen, M (1999) Makt i Pierre Bourdieu's sosiologi. I Englestad(red): *Om makt. Teori og kritikk*. Oslo: Ad notam Gyldendal

Eichberg, Henning (2007). *How to study body culture: Observing human body practice*. Hentet 08.05.2010 fra <http://www.idrottsforum.org/>

Eubank, Martin & Nesti, Mark (2010) *Identity and Performance in Premiership Football: Who we are is what we do!* Research Institute for Sport and Exercise Sciences gjennom Paper Presentation IV: Past and Future of Football: *International Conference on Sports in Malmö*, Sweden April 8–12, 2010

Fredrickson, B.L, Roberts, Tomi-Ann, (1997). Objectification Theory, *Psychology of Women Quarterly*, 21:173-206

Frew, M. og McGillivray, D., (2005) Health clubs and body politics: aesthetics and the quest for physical capital. *Leisure Studies* Apr2005, Vol. 24 Issue 2:161-176

Giddens, Anthony (2006). *Modernity and Self-Identity*. UK: Polity Press

Goffman, Erving (1992). *Vårt rollespill til daglig*. Oslo:Pax Forlag A/S

Groff, D. og Zabriskie, R.B. (2006) An exploratory study of athletic identity among elite alpine skiers with physical disabilities: issues of measurement and design. *Journal of Sport Behavior*. June 01

Grogan, Sarah (2008) *Body image : understanding body dissatisfaction in men, women, and children*. London : Routledge

Hogg, M.A., Terry, D.J., White, K.M. (1995) A Tale of Two Theories: A Critical Comparison of Identity Theory with Social Identity Theory. *Social Psychology Quarterly*, Vol. 58, No. 4:255-269

Horton, Robert S., Mack, Diane E., (2000) Athletic Identity in Maraton Runners: Functionla Focus or Dysfunctional Commitment? *Journal of Sport Behavior*, Vol. 23, No.2:101-119

Ingvaldsen, Rolf P. (1990) *Bruk av operante teknikker*, Psykologisk institutt og Idrettshøyskolen-AVH Universitetet i Trondheim

Kvale, Steinar, (2008) *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag

Lindberg, S.M., Hyde, J.S., (2006). A measure of objectified body consciousness for preadolescent and adolescent youth, *Psychology of Women Quarterly*, 30:65–76

McKinley, N. M., & Hyde, J. S. (1996). The objectified body consciousness scale.. *Psychology of Women Quarterly*, 20:181-215.

Müller, Wolfram (2009). Determinants of Ski-Jump Performance and Implications for Health, Safety and Fairness, *Sports Medicine. Auckland*, Vol 39, Iss 2:85-107

Ryan, J., (1995) The making and breaking of elite gymnasts and figure skaters I *Little girls in pretty boxes*. New York: Warner Books

Shilling, Chris (2006). *The Body and Social Theory*. London: SAGE Publications Ltd.

Skaardal, Elisabeth (2006). *Kroppen som middel og symbol*, Oslo: UIO

Stensaasen, S., (1977) Forbilde og eget idrettsengasjement i *Prosjekt fritid og idrett. 4*. Oslo: Norges Idrettshøgskole.

Striegel-Moore, R. H., & Cachelin, F. M. (1999). Body image concerns and disordered eating in adolescent girls: Risk and protective factors. in G. Johnson & M. C. Roberts (Eds.), *Beyond appearance: A new look at adolescent girls* Washington, DC: American Psychological Association. Side 85-108

Stroizer, Robert M., (2002). *Foucault, Subjectivity and Identity*, Detroit: Wayne State University Press

Tollefsen, Torstein, Syse, Henrik, Nicolaisen, R. F., (2006). *Tenkere og ideer*, Oslo: Gyldendal Norsk Forlag

Tusak, Matej (2005) Is athletic identity an important motivator? *International Journal of Sport Psychology* Jan/Mar 2005: Vol. 36 Issue 1:9-49

Ulseth, Anne-Lene B., (2002) *Rekreasjon eller Prestasjon? Idrettens Bevegelser*, Seippel, Ø.(red), Oslo: Novus Forlag

Von der Lippe, G., (2002) Media Image: sport, gender and national identities in five European countries, *International Review for the sociology of Sport*, Vol.37. issue 3/4:371-395

Widerberg, Karin (2001). *Historien om et kvalitativt forskningsprosjekt*. Oslo: Universitetsforlaget

Wong, L. L., (2002) Global celebrity athletes and nationalism. Futbol, hockey, and the representation of nation, *Journal of Sport social Issues*, Vol.26, issue 2:168-194

Vedlegg

Vedlegg 1. Intervjuguide

Temaliste

1. Hoppidentiteten: Hvordan er en hopper, kroppsmessig, karakteristikk

Bakgrunn, hvorfor skihopping? Forbilder, rollemodeller?

Skihopperen i dag? Før?

2. Kroppsbilde

Hvordan skal skihopperkroppen være? Informantens syn?

3. Objektivisering:

Er det en objektivisering i idretten din rettet mot riktig kropp?

Blir riktig kropp kommentert/diskutert i idrettsmiljøet?

Intervjuguide

1. Informasjon om intervjuet. Informasjonsskriv.
2. Bruk av opptaksutstyr.
3. Formålet med intervjuet.
4. Spørre om informanten har noen spørsmål.
5. Small talk for å bli bedre kjent med informanten. Spørre om hvordan treningen går etc. Fortelle litt om meg selv.
6. Starte intervjuet, slå på opptaker.

7. **Hoppidentiteten: Hvordan er en hopper, kroppsmessig, karakteristikk**

- Ettersom jeg ikke er noen ekspert på skihopping. Kan du si noe om hva skihopping er?
- Hvor gammel var du da du begynte med skihopping? Når bestemte du deg får å satse på skihopping?
- Hvorfor begynte du med skihopping
- Hva er så spesielt med skihopping for deg?
- Har du hatt et forbilde innen skihopping? Hvem var forbildet ditt innen skihopping? Hvorfor?
- Har du byttet forbilder gjennom årene som har gått i skihopping? Hvorfor?
- Hva kjennetegner en skihopper i dag? Identitet (utfordringer, krav, oppførsel, arbeidsoppgaver)
- Hva er spesielt med skihoppere i forhold til andre idrettsutøvere og mannen i gata?
- Er det en aktiv utøver/utøvere i dag som du kan betegne som forbilde innen skihopping?
- Har identiteten til skihoppere forandret seg gjennom din karriere? På hvilken måte?
- Synes du at den identiteten som kommer fram i media passer med miljøets oppfatning av en skihopper?

8. **Kroppsbilde**

- *Hvordan skal den ideelle kroppen være i skihopping?*
- *Hva er den ideelle kroppen i skihopping for deg?*
- Er det forskjellige synspunkt på hva som er den ideelle kroppen?
- *Hva i idretten gir deg signaler om dette? (Hvorfor tror du det er sånn?)*

- Snakker dere ellers om kropp i hoppmiljøet?

9. Objektivisering:

- *Er det et fokus på riktig kropp i skihopping?*
- *Snakker du om hvordan en skihopper skal være med andre personer i idretten din?*
- *Snakker du om kropp med andre personer i idretten din? Hvem? Hvor mye? Hva er de opptatt av?*
- *Snakkes det om hvordan en skihopper skal være? Signaler/press fra omgivelsene, miljøet, lagkammerater, trenere?*
- *Snakkes det om hvordan skihopperkroppen skal være? Press/signaler fra omgivelsene, miljø, lagkammerater, trenere?*
- *Får du signaler fra omgivelsene i idretten om hvordan man skal se ut?(Hvordan blir disse signalene gitt? Hvordan legger du merke til dem? Hvem gir disse signalene?)*
- *Har du opplevd eller erfart at noen har kommentert eller diskutert om "din kropp"?*
 - Har du opplevd eller erfart at andre har kommentert eller diskutert andre om kropp?*
- *Tror du skihopping kommer til å utvikle seg fremover?*
- *Hva tror du det har å si for skihopperen*

10. Spørre om det er noe informanten lurer på? Om noe ikke skal være med?
Opplevelsen?

11. Fortelle om prosjektets fremgang og når jeg regner med å være ferdig.

12. Om informanten vil ha kopi av transkriberingen.

13. Takke for intervjuet og for at informanten kunne sette av tid.

Hei

Tusen takk for at du ville stille opp på et intervju. I forbindelse med min masteroppgave skal jeg undertegnede gjennomføre et intervju om skihopperes identitet og kroppsbilde.

Det skal foregå lydopptak som skal transkriberes og brukes i min masteroppgave.

Dette intervjuet handler om din identitet som skihopper, kroppsbilde.

Du er her frivillig. Hvis du ikke har lyst til å være med før/etter/under kan du forlate intervjuet. Hvis du vil velge om deler eller hele intervjuet ikke skal være med eller hvis du føler at spørsmålene blir for personlige, har du all rett til å nekte å svare. Hvis du ikke vil ha med enkelte svar/deler vil dette bli slettet.

All personlig informasjon og svar som kan gi tegn på hvem du er eller tredjepersoner skal holdes anonymt og anonymiseres. Du kan selvsagt også komme med ønsker om det er noe du ikke vil skal bli brukt. Dette gjøres fordi intervjuet skal bli mest mulig etisk riktig hvor intervjueren ikke skal utnytte den personen som blir intervjuet. Opptak vil bli slettet etter ferdig analyse.

Ved at du deltar på dette intervjuet håper jeg at du i tillegg til at du er til stor hjelp for meg, også kan lære litt om deg selv ved å tenke over sider du kanskje ikke har tenkt en del på fra før.

Da vil jeg bare ønske deg lykke til med intervjuet!